A°. 1856. N°. 93.

VRIJDAG 18 APRIL.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 18 April.

Na de officiële tijding, gister door ons medegedeeld, omtrent de sluiting van het kongres te Parijs, is er heden omtrent die zaak geen nieuws van eenig gewigt. De kongresleden hebben reeds voor een deel hun afscheidsgehoor bij den keizer gevraagd. Maar buitendien gaan er eenige leden van het kongres naar 't schijnt naar Italie. Dit wordt althans onder Parijs gemeld. Wel is waar is men het nog niet eens omtrent de wijze, waarop over de Italiaansche aangelegenheden op het kongres is gesproken, maar dit schijnt toch te blijken uit de reisplannen, die men aan verschillende diplomaten bepaaldelijk naar Italie geeft, dat de groote mogendheden zich aan Italie stellig willen laten gelegen leggen. Intusschen beweert de *Univers*, dat de Oostenrijkers nog niet te Pontremoli zijn binnengerukt, en verzekert men, dat Frankrijk in ieder geval de beteugeling van den revolutiegeest in Parma goedkeurt, vooral uit vrees, dat, als men niet met kracht optreedt, de Mazzinisten weder te driest zouden worden.

De berigten uit het Oosten ontvangen geven verslag van nieuwe ongeregeldheden, die zijn uitgebroken in de Turksche gewesten, waar men nog weinig met de Europeanen in aanraking is geweest. De Muzelmannen moeten daar op ernstige wijze de Christenen hebben aangerand. Wel blijft het waar, dat men die verhalen zeer waarschijnlijk vergroot; maar dat er voortdurend door de invoering der hervormingen moeijelijkheden zullen ontstaan in de meer binnenlands gelegen streken van Turkije is onvermijdelijk. Alleen mag men hopen, dat het Turksche leger, dat door de aanraking met de Europeesche legers veel zal verbeterd wezen, en dat buitendien in den krijg zich heeft gehard, ook wel in staat zal zijn de inwendige rust te handhaven, en daartoe door de Turksche regering met goed gevolg zal gebezigd worden.

Sinds een paar dagen hebben de stormen de aankomst der stoombooten uit Engeland hier te lande en in Belgie verhinderd. Daardoor is men met de Engelsche berigten ten achter, behalve die door de telegraaf zijn gebragt. Het blijkt daaruit, dat het ministerie eene nieuwe nederlaag heeft geleden, door de aanneming van de motie *Spooner*. De kracht van het kabinet *Palmerston* schijnt, nu de vrede gesloten is, te breken. Men zegt wel, dat de heeren *Labouchère* en lord *Panmure*, die in het kabinet zijn getreden om den oorlog, dat weder zullen verlaten en zullen vervangen worden door twee vroegere leden Sir *J. Graham* en *Sidney Herbert*, Peelisten; het is echter de vraag, als dit mogt geschieden, of dan het kabinet zooveel krachtiger zal wezen.

Er is sprake van eene expeditie van Frankrijk naar Rio de la Plata, omdat Paraguay en Buenos-Ayres de Platarivier geheel in hunne magt willen houden, terwijl de Argentijnsche Republiek en ook de pasbenoemde president van Montevideo de vaart vrij willen hebben.

Wij deelen hieronder eenige niet onbelangrijke tijdingen mede uit de West-Indien.

— Bij Zr. Ms. besluit van 15 April jl., no. 55, is benoemd tot griffier bij het kantongeregt te Vlaardingen, mr. *J. B. Noordendorp*, advokaat te 's Gravenhage.

— Het berigt van het *Hbl.* dat Z. M. de Koning de Stad Kampen zou bezoeken, wordt tegengesproken.

— Volgens eene mededeeling van den minister van finantiën, zijn op 's Rijks munt alhier gedurende het jaar 1855 geslagen, de volgende speciën, die deels hier te lande in omloop gebragt, deels tot verzending naar Neerl. Indië zijn afgeleverd: als

Voor rekening van het Rijk, ten behoeve van de cirkulatie hier te lande: 744,500 tien-cents-stukken, 514,809 vijf-cents-stukken en 998,800 halve cents; ten behoeve van de cirkulatie in 's Rijks overzeesche bezittingen: 5,100,000 guldens, 4,540,608 1/4 guldens, 6,452,500 1/10 guldens, 491,960 1/20 guldens en 100,000 cents.

Voor rekening van partikulieren: 2,082,046 rijksdaalders en 33,283 guldens, te zamen uitmakende een beloop van *f* 12,249,582.45.

*— Men schrijft ons:

Z. M. fregat de Ruiter vertrekt eerstdaags van Toulon naar Genua; de kapt t/z *de Brauw* is in het hospitaal te Toulon opgenomen, waar zijne gade bij hem is. De kapt. t/z *van Maldeghem* heeft het bevel over de Ruiter op zich genomen; de 1. officier de kapt. luit. t/z *van Es* is wegens ziekte naar Holland teruggekeerd.

— Men schrijft ons uit Breda dd. 16. April:

„Naar men verneemt, heeft het onlangs alhier plaats gehad hebbend examen, bij de koninklijke Akademie voor de zee- en landmagt, van onder-officieren, voor den rang van 2. luitenant, het gevolg gehad, dat aan dat examen hebben voldaan: de sergeanten *H. L. F. de Jacquier de Lompret*, *J. B. van Driem*, *B. P. Stragnart*, *D. J. Eerkens* en *W. F. K. J. F. Frackers*, van het 1. regement infanterie: de sergeant *A. A. F. Lanzing* van het 2. regement infanterie: de sergeant *W. H. Voorman*, van het 3. regement infanterie; den sergeant-majoor *G. C. S. Klerk* van het 4. regement infanterie; den sergeant *P. L. A. M. B. D. Kraal*, van het 5. regement infanterie, de sergeanten *F. W. Meijer* en *F. M. de Vries van Heijst*, van het instruktie-bataillon. *'s Gr. Nb.*

*— Met genoegen berigten wij, dat onze Stedelijke raad in eene gister middag gehouden vergadering heeft aangenomen, eene som van *f* 800,— ter beschikking te stellen van Burgemeester en Wethouders, om te kunnen strekken, als subsidie voor de Liedertafel *Aurora*, bijaldien het door dat zanggezelschap in Junij te geven groote zangersfeest een te kort mogt opleveren.

In diezelfde zitting zijn benoemd tot leden van het stembureau bij de verkiezing van den 15. Mei, de heeren *Karsten* en *Jongeneel* en tot plaatsvervangers de heeren *Verloren*, *v. Asch v. Wijck*, *v. Lier* en *v. Hoytema*.

— Men verneemt, dat de gemeente-besturen van Maarsen en Maarseveen er ernstig op bedacht zijn, om een vast inkomen te bepalen voor een nieuw te benoemen schoolonderwijzer en het betalen van schoolgeld af te schaffen, zoodat alle kinderen vrij schoolonderwijs zullen kunnen genieten.

*— Op den 2 Mei aanstaande zal uit Gorinchem te Utrecht aankomen, om nachtverblijf te houden, de 5. Kompagnie van het 1. Bat. 5. Reg. Inf., sterk 3 officieren en 67 minderen, vertrekkende naar Naarden ter vervanging van de 4. Kom. van dat Bataillon, die op den 4. van die maand, ter sterkte van 2 officieren en 92 minderen, te Utrecht zal vernachten.

— De buitengewone vergadering der Staten van Overijssel, den 15. begonnen, is den 16. geëindigd met het deelnemen voor *f* 105,000 in het vergrooten van het kapitaal der Overijsselsche Kanalisatie-maatschappij. *A. C.*

— In de zitting van den Amsterdamschen Gemeenteraad deelde de voorzitter gisteren mede, hoe Burgemeester en Wethouders omtrent den tijd en de wijze van uitgifte der anticipatiebiljetten besloten hebben, dat voor een bedrag van vijf ton anticipatiebiljetten zullen worden uitgegeven, namelijk 60 ad *f* 1000, 1100 ad *f* 200, 1400 ad *f* 80 en 2700 ad *f* 40; voorts dat, na openbare aankondiging, de inschrijving zal plaats hebben ten kantore van den stedelijken ontvanger, den 28 dezer, en de uitgifte en betaling van 5 Mei

— Den 14 dezer is alhier vergaderd geweest eene kommissie uit de broederschap van notarissen ten einde te beraadslagen over een ontwerp-adres aan den koning, het verzoek houdende om eenige veranderingen te brengen in de wetgeving op het notariaat en het burgerlijk wetboek. Onder deze veranderingen merken wij op de vraag dat verpligtend gesteld worde dat alle daden van koop en verkoop en alle scheidingen bij notariele akte zullen moeten plaats hebben.

— Ter bevestiging van het door ons reeds vroeger medegedeelde, wordt berigt, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal in openbare vergadering bijeen blijven tot op het laatst der maand Mei, ten einde alle wetten af te doen, die in de afdeelingen onderzocht zijn en waarop de regering-antwoorden zijn ingekomen. Een gevolg van deze regeling zou wezen, dat de wet op het lager onderwijs in dit zittingjaar niet zal afgedaan worden.

— Wij vernemen dat de definitieve regeling van het personeel van den rijkstelegraaf op handen is, waarbij het tot 200 zal worden opgevoerd, terwijl 1/10 van de eerste, 3/10 van de tweede en de overige van de derde klasse en leerlingen zullen zijn. De traktementen zullen op *f* 800, *f* 1000 en *f* 1200 gebragt worden. Alleen aan een telegrafist eerste klasse kan eene toelage verstrekt worden, die *f* 200 niet te boven mag gaan. Zij gaan over in het kader der burgerlijke ambtenaren, en maken alzoo deel uit van het pensioenfonds. De bevordering geschiedt bij keuze. *M. Ct.*

*— Wij ontvangen heden de Surinaamsche bladen tot 19 Maart. Ze melden 't volgende:

„Volgens het Surinaamsch *Gouvernementsblad*, is door den heer *Noack*, lid van de te Paramaribo geweest zijnde kommissie voor de Duitsche kolonisatie, bij de Nederlandsche regering aanzoek gedaan om eene kolonisatie van 500 Duitschers te vestigen in Boven Suriname en is aan ons koloniaal bestuur reeds een ontwerp-reglement daarvan toegezonden. Het *Koloniaal Nieuwsblad* beweert daarentegen, in zijn nommer van gisteren, vernomen te hebben dat men die vestiging aan de rivier boven Saramacca (!) wenscht."

Omtrent de ongeregeldheden te Demerary wordt berigt:

„Zoo in de Georgetown als in de landelijke distrikten is de rust volkomen hersteld en zijn er geene verdere ongeregeldheden vernomen. De Engelsche oorlogsbrik Mariner, welke van Barbados aldaar was aangekomen, is reeds weder derwaarts teruggekeerd. De stoomboot Tijne had van Barbados meer dan 99 officieren en manschappen van het 1e West-Indische regement overgebragt, alsmede 250 geweren en 5000 kruidpatronen. — Er is eene Kommissie benoemd om de verliezen door de winkeliers tijdens de ongeregeldheden geleden op te nemen. Tot den 4. hadden zich reeds meer dan 1100 personen voor de militie doen inschrijven.

„Het onderzoek in deze zaak wordt ijverig voortgezet en men gaat met alle gestrengheid tegen de rustverstoorders te werk. Zoo merken wij op dat o. a. twee veroordeeld zijn tot dwangarbeid voor zes maanden en 39 slagen op den blooten rug met de kat. Letten wij er op dat elke slag alzoo negenvoudig is dan blijkt duidelijk dat elke veroordeelde 351 striemen op het ligchaam krijgt. De vrouwelijke misdadigers zijn alleen met dwangarbeid en gevangenzitting gestraft, ofschoon volgens de tot haar gerigte toespraak des Magistraats, niets in de ordonnantie voorkomt, wat den Magistraten belet ook bij de vrouwen de straf van zweepslagen van toepassing te maken.

„De bark Odessa is tot gevangenschip genomen en bij het fort gebragt. Ongeveer 240 rustverstoorders, die tot gevangenisstraf en dwangarbeid veroordeeld zijn, worden elken nacht aan boord opgesloten, na den geheelen dag aan den zeedam gewerkt te hebben."

De gouverneur onzer W. Ind. bezitting had op het vernemen van het uitbreken van onlusten dadelijk aan Z. M. stoomschip Curaçao, kapt. *de Brauw*, bevel gegeven zijne diensten aan de autoriteit te gaan aanbieden. De Curaçao heeft o. a. troepen van Berbice naar Demerary heen en weer gevoerd. Nadat de ongeregeldheden geëindigd waren heeft eene deputatie uit den Stedelijken Raad van Georgetown zich bij kapitein *de Brauw* vervoegd, om dien een adres van dankbetuiging voor de door hem aan de kolonie bewezen diensten aan te bieden; deze heeft de deputatie welmeenend dank gezegd voor deze onderscheiding, daarbij verklarende, dat het hem spijt, dat de diensten niet van gewigtiger aard waren geweest.

Volgens de laatste berigten uit West-Indië, door de *N. R. Ct.* medegedeeld, stond het Nederlandsche eskader, dat sedert den 9. Febr. in de

haven van La Guayra lag, op het punt om met den Britschen zaakgelastigde te Caraccas, den heer *R. Bingham* aan boord, naar Curaçao te stevenen, daar laatstgemelde van zijne regering-instruktien had ontvangen, om zijne diensten aan te bieden als bemiddelaar in het geschil tusschen de Nederlandsche en Venezuelaansche regering, betreffende de schadeloosstelling, door de laatste aan de Israëlieten te Coro te verleenen. Een protokol werd den 23. Maart geteekend tusschen den Venezuelaanschen minister van buitenl. zaken, den Ned. konsul-gen. en den heer *Bingham*. Men was overeengekomen, dat het Hollandsche eskader de Venezuelaansche wateren zou verlaten; dat het ultimatum, door de Nederlandsche regering op 5 Maart aangeboden, teruggetrokken of opgeschort zou worden; dat de onderhandelingen voor drie maanden te Caraccas zouden worden geopend, en ingeval dat deze niet mogten leiden tot eene vereffening van het geschil, (waartoe ook nog dat over de Aves eilanden zou behooren), dan moeten de onderhandelingen verder gevoerd worden te 's Hage met den Venezuelaanschen gevolmagtigde, die ten dien einde zou worden benoemd.

:— Wij zijn in staat het volgende overzigt mede te deelen van de wettige en feitelijke bevolking der gemeente Zuid Holland op den 31 December 1855. Het totaal der wettelijke bevolking bedroeg: mannelijke 286,969, vrouwelijke 310,296, te zamen 597,265 hieronder zijn begrepen 2438 personen, behoorende tot de landmagt, 63 behoorende tot de zeemagt, met inbegrip van het korps mariniers, 239 krankzinnigen, in gestichten verpleegd wordende; 192 gevangenen en 1251 bestedelingen in de kolonien der maatschappij van weldadigheid. Het totaal der feitelijke bevolking bedroeg mannelijke 270,342, vrouwelijke 311,894, te zamen 602,236. Daaronder zijn begrepen 4632 personen behoorende tot de landmagt, 372 behoorende tot de zeemagt, met inbegrip van het korps mariniers; 359 Krankzinnigen, in gestichten verpleegd wordende en 1405 gevangenen, waaronder 430 gevangene krijgslieden. Het totaal der nuttige bevolking was o. a. te Delft, 18,365, Dordrecht, 22,248; Gouda, 14,321, 's Gravenhage, 75,739: Leiden, 36,129; Rotterdam 96,749; Schiedam, 14,299.

— Gelijk reeds gemeld is, zal op Dingsdag den 27. Mei aanstaande, des voormiddags ten 11 ure, eerste algemeene vergadering worden gehouden der Algemeene Koninklijke Landbouw-Vereeniging, in het paleis van wijlen Koning *Willem II* te 's Gravenhage. Het doel dier vereeniging, waarvan Z. M. de koning beschermheer zal zijn, is: *a* een band te vestigen en te behouden tusschen de verschillende instellingen ter bevordering van den landbouw in Nederland; *b*. kennis te nemen van hetgeen in en buiten het rijk, als verbetering van den landbouw is erkend; *c*. het invoeren en aanmoedigen van zoodanige verbeteringen, zoover de middelen het toelaten; *d*. het bevorderen van landbouwkundig onderwijs, het geven van inlichtingen en raad aan de leden der vereenigingen.

— Het bestuur der Vereeniging tot bevordering van de belangen des boekhandels heeft ter kennis der leden gebragt, dat volgens aan haar gedane mededeeling, de plegtigheden bij de oprigting van het standbeeld voor *Laurens Jansz. Koster* te Haarlem, den 15 en 16 Julij a. s. zullen plaats hebben. Om aan de leden de gelegenheid te geven daarbij tegenwoordig te zijn, heeft het bestuur voorgesteld de algemeene Vergadering te vervroegen en die, in plaats van op den gewonen tijd, Augustus, voor dit maal den 14. Julij, den dag voor de feestviering, te Amsterdam te houden.

De typographische-vereenigingen in Nederland hebben het voornemen, om ook eene feestregeling te maken; de in de groote steden bestaande typogr. vereenigingen hebben zich daartoe met de Haarlemsche in vereeniging gesteld.

— Bij de arr.-rb. te Amsterdam werd gister behandeld de zaak van *H. G. Mulder*, uitgever van het weekblaadje *Asmodée*, aangeklaagd van hoon, smaad en laster, geuit tegen Z. Exc. den minister van kolonien, mr. *Mijer*. De uitgever had namelijk goedgevonden in zijn blad te plaatsen en alom te verspreiden, dat de minister des Konings bij zeker officieel diner buitensporig onmatig in het drinken geweest zou zijn, een feit, dat men ter teregtzitting vernomen heeft een louter verzinsel, een uit de lucht gegrepen verhaal, eene *volkomene onwaarheid* te zijn. Nadat twee ombrengers, als getuigen geroepen, verklaring hadden afgelegd, dat zij het blaadje hebben geventt, hield de officier van justitie, mr. *H. A. Hartogh*, eene welsprekende en krachtige rede, die op al de toehoorders diepen indruk maakte. Hij deed, na eene keurige inleiding over de vrijheid der drukpers, o. a. uitkomen de onwaarheid van het lasterlijke berigt en de onzedelijkheid van hen, die zich er op schijnen toe te leggen, de bedeeling des regts — dat brood des levens — verachtelijk voor te stellen, de onpartijdigheid en goede trouw van alle brave mannen in verdenking te brengen, vaderlandsliefde en deugd met voeten te treden. Dat vuig eigenbelang hier de eenige drijfveer was om logentaal te verspreiden toonde het O. M. verder aan. Wij kunnen onmogelijk — zelfs niet in de hoofdtrekken — het even sierlijk als met warmte gesprokene teruggeven en hbepalen ons dan ook slechts tot de vermelding, dat het O. M. ten slotte rekwireerde, dat de beklaagde zou worden veroordeeld tot eene cellulaire gevangeisstraf van *drie* maanden, drie geldboeten, elk van *f* 100, en ontzetting van de burgerschapsregten gedurende *vijf* jaren. De door den beklaagde voorgelezen verdediging kwam daarop neder, dat hij den minister dacht te prijzen, immers gee hoon bedoelde

De uitspraak op 24 April e. k. *Amst. Ct.*

— Burgemeester en Wethouders van Amsterdam, in vereeniging met den raad van bestuur der koninklijke akademie van beeldende kunsten, hebben besloten dit jaar, en wel van Dingsdag 9 September tot Maandag 6 Oktober, te doen plaats hebben de 25ste openbare tentoonstelling van kunstwerken van levende kunstenaars. Alle kunstwerken zullen, vóór of uiterlijk op Maandag 25 Augustus, vrachtvrij moeten bezorgd worden aan het lokaal der koninklijke akademie van beeldende kunsten, terwijl na den afloop der tentoonstelling, de kunstvoorwerpen weder afgegeven of met den meesten spoed vrachtvrij terug gezonden zullen worden.

— Het Kon. Zoölogiesch Genootschap te Amsterdam ontving eergister van den heer *G. J. L. van der Hucht*, te Batavia, vier zwarte luipaarden.

*— Uit Winterswijk verneemt men, dat zich aldaar, volgens natuurkundige waarnemingen, in de nabijheid van het dorp, steenkolen in den grond zouden bevinden. — Zoo veel is zeker, dat men voor eenige weken met boorijzers proeven heeft genomen, die echter aanvankelijk het gewenschte resultaat niet hebben opgeleverd, daar men ter diepte van ongeveer 25 Ned. ellen door eene harde steenlaag verhinderd werd dieper te boren. Echter moeten er voor eenige dagen nieuwe proeven zijn genomen, waarvan ons de uitkomst nog niet bekend is.

Het zoude voor deze streken van zeer groot belang zijn, indien dit vermoeden zich bevestigde, dewijl de veengronden over het algemeen zeer afnemen en de bosschen voor een groot deel in bouwland worden herschapen, waardoor de behoefte aan brandstoffen hier en daar van lieverlede zal toenemen. *Arnh. Ct.*

— Te Maastricht heeft men eene der gewigtigste ontdekkingen van Luiksche munten gedaan, die een nieuw licht over de penningkundige geschiedenis des lands verspreidt. Deze stukken van zilver, en ten getale van 300, bieden een 20tal onuitgegeven afbeeldsels aan, afkomstig uit de fabrieken van Maastricht, Luik, Visé, Celle, St. Truijen en Stavelot; zij zijn alle van de 11de eeuw. Men treft er munten onder aan van de bisschoppen Nitar (1038), Vazon (1042), Theodorus van Beijeren (1048) en Hendrik van Toul (1075). Men kende tot nog toe geene echte Luiksche bisschoppelijke munten van vroegere dagteekening dan de regering van Obert, in 1119 overleden. De ontdekking te Maastricht doet onze penningkundige geschiedenis dus omstreeks eene eeuw vorderen. De heer *de Coster*, lid van de Belgische penningkundige maatschappij, zal over dezen vond eene uitvoerige beschrijving geven.

— Naar opgave van andere bladen, teekenen wij hier voor de Historie op, dat het groote en prachtige Muzijkfeest van de *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst*, ter viering van derzelver 25jarige bestaan in 1853, de som van *f* 60,000 gekost, de stad Rotterdam daaraan eene subsidie van *f* 5000 verstrekt heeft en het te kort van *f* 2700 door *negentien* leden van het *feestkomité*, na al hunne moeite, zorgen en tijdverlies, is gedekt.

HELDER 16 April.

Te Texel binnen Margareth Mitchel, kapt. *Stilet*, van Banjoewangie.

Uitgezeild: Sirius, kapt. *Mulder*, naar Batavia, en Abram, kapt. *Stephens*, naar Curaçao.

WATERHOOGTE.

Arnhem 17 *April*. 1.89 El; + AP. 8,82. Gew. 46 d.
Keulen, 16 " 11 v. 8 d. Rijnl. Gew. 52½ d.
Rijnhoogte te Keulen 17 April 14 v. 2 duim Rijnl.

229. Staats-Loterij.

Twerde klasse. 3e Lijst.

No. 6597 *f* 20000. No. 14767 *f* 2500. No. 19783 *f* 1250. No. 5878, 7208, 11233; 12524 en 16649 ieder *f* 1000.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de bijeenkomst der Tweede Kamer van gister heeft de voorzitter medegedeeld, dat de kommissie van rapporteurs gereed is met haar eindverslag over het voorstel van den heer *v. d. Veen* betrekkelijk eene enquête nopens den tol op het Zwolsche diep. — Daarover zal beraadslaagd worden na de behandeling van het ontwerp nopens het droogdok te Willems-oord.

Bij de daarop hervatte beraadslaging over het ontwerp van wet op de Banken van leening, is art. 3, door den minister eenigzins gewijzigd, aldus aangenomen:

„De oprigting van nieuwe Banken geschiedt krachtens een besluit van den Gemeente-raad, houdende tevens vaststelling van het reglement.

„Dat besluit wordt, binnen veertien dagen nadat het is genomen, aan Gedeputeerde Staten voorgedragen, die het, met het verslag van hun onderzoek, aan Onze goedkeuring onderwerpen.

„Indien de banken voor meer dan eene gemeente bestemd zijn, worden, onverminderd de inachtneming dezer wet, de art. 121 en 122 der wet van den 29. Junij 1851 (*Stbl.* n°. 85) nageleefd."

Nadat een amendement van den heer *Thorbecke*, om art. 4 en 5 zamen te smelten, verworpen was met 26 tegen 21 st., is att. 4, door den minister eenigzins gewijzigd, aldus aangenomen:

„Wijzigingen der reglementen worden mede, op de wijze in art. 2 vermeld, aan onze goedkeuring onderworpen."

Art. 5, handelende over het batig slot, ingeval van opheffing eener Bank, is onveranderd aangenomen, na verwerping van een amend. van den heer *Thorbecke*.

Bij art. 6, inhoudende, dat art. 147 der wet van 29 Junij 1851 (*Stbl.* n°. 85) op de benoeming van B. v. L. toepasselijk is, heeft de heer *Thorbecke* een amend. voorgedragen, waardoor het art. aldus zou gelezen worden: „De banken worden beheerd door een bestuur, dat volgens art. 147 der wet van 29 Junij 1851 (*Stbl.* n°. 85) wordt benoemd." — De minister heeft daarbij opgemerkt, dat het doel der wet is, om de lasten der Banken zoo min mogelijk te maken, ten einde de renten voor de pandgevers zoo min mogelijk te doen zijn; van daar, dat in het art. het beginsel van onbezoldigde besturen is opgenomen. De minister is overtuigd, dat men toch geschikte besturen zal vinden, en mogt er vrees voor verkeerdheid of slecht bestuur ontstaan, dan kan zoodanig bestuur ontbonden worden. — Na verwerping van het voorgedragen amend. met 24 tegen 23 st., is het art. aangenomen.

Bij art. 7 heeft de heer *v. Goltstein* een amend. voorgesteld, strekkende tot weglating van het woord *inbrengers*. De spreker heeft bij deze gelegenheid er op aangedrongen, om het stelsel van inbrengers geheel uit de wet te nemen, als zijnde hoogst schadelijk en drukkend voor de pandgevers.

De zitting is daarop eenigen tijd geschorst.

Bij de voortgezette beraadslaging heeft de heer *v. Deinse* zich insgelijks tegen de aanstelling van inbrengers en tegen het verpligt gebruik van dezelven verklaard, als strijdig met het algemeen belang en de noodige vrijheid.

De minister van Binnenl. Zaken heeft daarop aangevoerd, dat de Regering meent, dat de wet op dit oogenblik de zaak nog niet moet beslissen; de Regering wil de proef nog eenige jaren laten voortduren, en dan door den Koning laten beslissen, of de inbrengers zullen worden vervangen door hulpkantoren. De groote bezwaren tegen de inbrengers zijn de misbruiken en de meerdere kosten, die daardoor ontstaan; maar de Regering is niet overtuigd, dat de opheffing der inbrengers niet tot nog grootere misbruiken zal aanleiding geven. Als de beëedigde inbrengers worden afgeschaft, zullen er klandestine inbrengers optreden, over welke geene kontrôle bestaan kan; de ondervinding toch leert, dat de pandgevers van tusschenpersonen willen gebruik maken. Ook het vraagstuk van meerdere kosten is nog geenzins door de ondervinding uitgemaakt. Intusschen is de geest der wet deze: eene Bank als regel, en het fakultatief laten om daar, waar de behoefte daaraan bestaan, inbrengers of bijkantoren toe te laten. Ook is nergens bij deze wet het gebruiken der inbrengers verpligtend gesteld; alleen wil de wet aan de *ongekwalifceerde* inbrengers verbieden om *tegen belooning* panden voor anderen te beleenen, want anders vervalt men in al de misbruiken, die men wenscht te voorkomen.

De heer *v. Goltstein* heeft daarop te kennen gegeven, dat hij eene transitoire bepaling zal voordragen omtrent den tijd, gedurende welken de inbrengers nog zullen blijven bestaan, en voorgesteld, dat de stemming over art. 7 en over andere art., waarin over inbrengers gesproken wordt, zou worden verschoven tot na de beslissing over art. 15.

Dienovereenkomstig is besloten, en mitsdien zijn de art. 7, 9 en 10 aangehouden tot na art. 15.

Art. 8, 11—14 zijn zonder beraadslaging aangenomen.

Bij art. 15 heeft de heer *v. Goltstein* als amend. voorgesteld: „Het gebruik van inbrengers bij de Banken houdt op uiterlijk twee jaren na het uitvaar-

digen dezer wet. Wij behouden ons de bevoegdheid voor, dien termijn, op een met redenen bekleed verzoek van den gemeente-raad, Gedep. Staten gehoord, voor den tijd van hoogstens één jaar te verlengen."

Na eenige diskussie is dit amend. aangenomen met 29 tegen 20 st.

Vervolgens zijn art. 7, 9, 10, 16, 17, 18 en 19 aangenomen, en ook, na verwerping van een amendement van den heer *v. Goltstein* art. 20.

De Kamer is daarna gescheiden tot morgen.

ZWEDEN.

STOKHOLM 3 April.

De Mormonen in Schonen hebben dezer dagen weder buitengewone vergadering gehouden in het zoogenaamde Bethlehem, in Malmo, werwaarts eene groote menigte der zoogenaamde *„Heiligen der laatste dagen"* van alle kanten waren toegesneld. Zelfs de nieuwe president voor Noorden, de Amerikaan *Hijde*, die kortlings, zoo het heet, uit de heilige stad der Mormonen, aan de Zoutzee, naar Kopenhagen is gekomen, bevond zich ook te Malmo en had de huldiging der priesters en ouderlingen ontvangen. Bij die vergadering vorderde een der ouderlingen vrijwillige bijdragen voor den profeet *Brigham Young*, tot onderhoud van zijn talrijken harem. De politie heeft tot twee malen die vergadering, welke uit omtrent 200 personen bestond, uit elkander gejaagd; — den volgenden dag werd er echter weder in het gewone lokaal gepredikt. Tegen dweepers is weinig te doen.

SPANJE.

MADRID, 15 April.

De Kortes hebben de wet nopens de aftreding der ministers bekragtigd.

Het garnizoen van Valencia is versterkt. De krijgsraad beoordeelt de gevangenen. De loting heeft zonder uitstel plaats gehad. De rust is daarbij niet verstoord.

DUITSCHLAND.

WEENEN 13 April.

De haven van Odessa is den 5. April weder geheel opengesteld voor den uit- en invoer. Den volgenden dag is een Oostenrijksch en een Sardinisch vaartuig er binnen geloopen en met groot gejuich begroet.

Het was op den avond van den 30. Maart, dat de kommandant van Odessa de telegrafiesche depêche, waarin hem berigt werd dat de vrede geteekend was, in den schouwburg ontving. Hij maakte die tijding bekend, welke met gejuich werd ontvangen en met het aanheffen van het nationaal lied begroet. Den volgenden dag stoomden de 2 Engelsche schepen, die de reede bewaakt hadden, met de parlementaire vlag de haven binnen en begroetten de Russiesche vlag met 21 kanonschoten.

De stad Odessa, die voor den oorlog 140,000 inwoners had, telt heden naauwelijks de helft. De meesten zijn naar elders vertrokken.

— 17 *April.* Met. 5 pCt. $85^1/_2$; 4 pCt. 77; Credit-Anst. 344; wissel op Londen 10,03; Parijs $119^1/_2$; Goud $5^1/_2$; zilver $2^3/_4$.

TRIEST Dingsdag 15 April.

De paket-stoomboot der Lloijd is alhier aangekomen, met berigten uit Konstantinopel tot den 7. April. De proklamatie van de keizerlijke *Hatti* had ernstige onlusten te weeg gebragt in Anatolie, te Koniah en te Amasië. *Omer pacha* zou niet naar Anatolie vertrekken. Er waren echter gestrenge maatregelen bevolen. De Mahomedanen hebben op vele plaatsen de huizen der Christenen geplunderd en de bewoners verjaagd.

— Uit Athene hebben wij berigten tot 11 April. De Fransche admiraal had den verjaardag van de Grieksche onafhankelijkheid met veel belangstelling gevierd. Hij had salvo's laten doen; de schepen hadden gevlagd en des avonds was er geïllumineerd.

In *la Presse d'Orient* leest men, dat de gouverneur van Sivas, *Feizoulah pacha*, die door de bevolking zeer gehaat werd, door zijn eigen slaaf is vermoord, op het oogenblik dat hij in zijn harem wilde terugkeeren. Men meent, dat meerdere inwoners aan dien moord deel hebben genomen. Er was een koerier naar Konstantinopel gezonden, om de Porte hiervan kennis te geven.

Ofschoon de slavenhandel in Turkije is afgeschaft, wordt ze echter nog veel gedreven. Dezer dage werd een Armenisch-christen als slaaf in Amasië gebragt. De bissohop van die natie vorderde hem terug; doch te vergeefs. Hij moest *f* 600 voor diens vrijheid betalen. De slaaf verhaalt, dat hij met zijn broeder op de grenzen van Georgië, alwaar zij handel dreven, was opgeligt. Zijn broeder, die zich met de vlugt wilde redden, was gedood. Hij was vóór hij in Amasië was gebragt, 6 malen verkocht.

TRIEST, 16 April.

Uit Konstantinopel heeft men berigt, dat *Omer-pacha* (een Hongaarsche uitgewekene), in het huwelijk zal treden met de dochter van *Hafiz-pacha*, uit Trapezunt.

Nopens de onlusten in Karamaniën, verneemt men nog dat de Turken de Christen-Bevolking van het dorp Bor zoodanig hebben mishandeld, dat alle bewoners in de kloosters zijn gevlugt. De Turken hebben in de stad Amasia, pachalik Siwan, op gelijke wijze jegens de Christenen gehandeld.

BERLIJN, 15 April.

Gisteren heeft het Huis der Afgevaardigden, gelijk zulks in het Huis der Heeren reeds was geschied, de vermeerdering der belasting tot 1 Januarij aangenomen, als ook het besluit om het gouvernement te verzoeken, om niet meer op het budget te brengen dan de uitgaven die door de beide Huizen zijn aangenomen.

De afschaffing van art. 88 der konstitutie, waarbij aan de regters verboden wordt om andere bezoldigde betrekkingen van den Staat aan te nemen, is vervolgens voor de tweede lezing aangenomen.

Het Huis is tot de orde van den dag over gegaan nopens de stemming van het Huis der Heeren, wijzigende art. 107 der konstitutie, volgens 't welk, den tusschen tijd van 21 dagen, welke tusschen twee stemmingen moesten verloopen, op 10 dagen is verkort.

Men heeft eindelijk over eenige ontwerpen van wet nopens de ijzeren spoorwegen gehandeld. De heer *v. Platow* heeft voorgesteld om de beraadslaging te schortsen tot dat er eene beslissing zoude gemaakt zijn nopens het gebruik der fondsen voor het buitengewoon krediet voor oorlog bepaald. Dit krediet bedraagt 30 millioen thal., waarvan meer dan de helft is gebruikt. De minister van oorlog heeft hierop verklaard, dat het ministerie daarover in beraadslaging is getreden. Men ziet het verslag deswege te gemoet.

— Uit Hamburg schrijft men: Groote sensatie verwekt in deze stad de geschiedenis van den ter dood veroordeelden misdadiger *Timm*, die aan dubbelen moord schuldig werd bevonden. Het verzoek om gratie, door zijne moeder gedaan, was van de hand gewezen. In den ochtend van den 5. zou hij zijne straf door middel van de guillotine ondergaan. s Avonds te voren werd de delinkwant, naar het bestaand gebruik, van zijne boeijen ontslagen, en ten acht ure door den geestelijke, die hem bijstond, verlaten. Vroeger werd *Timm* streng bewaakt, doch nu schijnt men hem zonder wachter gelaten te hebben. Omstreeks 9 uur moet de stokbewaarder in *Timms* vertrek gekomen, en hem wijn aangeboden hebben; maar hij moet bier hebben gevraagd omdat hij dorst had. Toen de stokbewaarder daarmede kwam, wierp *Timm* hem met een hevigen stoot over den grond, sloot hem op, liep de eetkamer van den stokbewaarder binnen en sprong daar het venster uit. Doch bij dien sprong brak hij een been, kon dus niet verder komen, werd gegrepen en weder in de gevangenis gebragt. De Senaat, geraadpleegd wat nu te doen stond, besloot, dat de voltrekking van het doodvonnis zoude uitgesteld worden. De delinkwant is naar het ziekenhuis gebragt, om daar genezen te worden. Maar het vonnis moet binnen acht dagen voltrokken worden, anders verliest het zijne kracht. Men denkt dus, dat het onuitgevoerd zal blijven en den koenen springer zal geschonken worden wat zijn verdediger en het smeekschrift om gratie van zijne moeder niet mogten uitwerken.

BERLIJN, Dingsdag 15 April.

In de zitting van heden heeft de minister van oorlog aan de beide Huizen bekend gemaakt, dat de koning gisteren het bevelschrift heeft geteekend, waarbij *de Kriegsbereitschaft* heeft opgehouden.

FRANKRIJK.

PARIJS 16 April.

De *Constit.* gaat voort met te beweren, dat al zijn de Italiaansche aangelegenheden tusschen de gevolmagtigden van het kongres besproken, dit geheel is geschied buiten de zittingen van het kongres. — Van eene andere zijde wordt dit evenwel bepaald weêrsproken en men berigt zelfs, dat onder de protokollen van de zittingen er een zal wezen, betreffende de zaken van Italië. Daar de protokollen zullen worden openbaar gemaakt, zal het later blijken, wat hiervan is. Lord *Clarendon* en graaf *Walewski* moeten het over de Ital. aangelegenheid zeer eens zijn geweest. Daarom is er echter geene beslissing in dit opzigt genomen. Dat heeft men ook niet kunnen verwachten. Maar in de hoogste kringen is men er toch van overtuigd, dat ofschoon door de openbare meening de zaken misschien reeds tot eene te groote hoogte zijn opgevoerd, Italië bepaaldelijk de aandacht van Europa moet wekken, en dat er iets gedaan moet worden voor dat ongelukkig schiereiland. Eene gewapende tusschenkomst is echter niet te wachten, en het legerkamp, dat in het departement Var zal worden bijeengetrokken is geene bedreiging voor Italie, gelijk de Eng. pers wil doen voorkomen. Men zal langs diplomatieken weg op Rome en Napels inwerken, en verwacht, dat de tegenstand van den Paus evenmin krachtig zullen wezen, als die van den Koning van Napels. Reeds gaat graaf *Colleredo* namens Oostenrijk naar Rome; aan den Oostenrijkschen Keizer zal de Paus weinig te weigeren hebben.

Maar men moet niet vergeten, dat de Paus in beginsel liberaalgezind is, en dat dus ook naar *Napoleon III* zeer zal worden geluisterd. Lord *Normanby* gaat van Florence een reisje maken naar Rome, waar hij zekerlijk ook wel eene geheime zending zal hebben. Buitendien zegt men, dat graaf *Orloff* zich plotseling herinnert, dat hij te Napels een zoon heeft, die in de Krim gewond is, wien hij wil opzoeken, en ook baron *v. Hübner* gaat een weinig van de kongres vermoeijenissen rust nemen, en die in Sardinie zoeken. Dit zijn toevallen, die zonderbaar zaâmloopen.

Wat het kampement onzer troepen betreft, die uit de Krim komen, men zegt, dat men die troepen niet dadelijk in garnizoen durft leggen, omdat dit de typhus in de garnizoenen zou kunnen brengen.

De Louvre zal door de beide ministerien van Staaten van binnenl. zaken worden ingenomen gelijk men weet. Alle maatregelen zijn daartoe genomen, zoodat de beide departementen er in 't volgende jaar zullen kunnen verplaatst wezen.

De kommissie, die de letterkundige nalatenschap van *Napoleon I* bijeenbrengt, zet haar arbeid met ijver voort. Belangrijke brieven worden er gevonden, die nieuw licht over 't keizerrijk verspreiden. *Napoleon I* rekende zich als door het noodlot meer nog dan door eerzucht gedreven. De heer *Thiers* die men eenige brieven heeft doen zien, moet verklaard hebben, dat hij thans een *post scriptum* op zijne geschiedenis diende te maken van minstens 12 deelen!

— 17 *April.* $4^1/_2$ pCt. 93,00; 3 pCt. 74,50; Sp. 3 pCt. $40^1/_2$.

MARSEILLE, Donderdag 17 April.

De stoompaket d e I n d u s is hier binnen gestoomd, komende van Konstantinopel, met tijdingen tot den 7. April. De afkondiging van den vrede had aldaar niet alleen genoegen, maar ook beweging veroorzaakt, door het vertrek van troepen: men hield zich onledig met het verzenden van den Engelschen artillerie-trein, en de belegerings-parken naar Engeland.

De Engelsche troepen hebben eene groote revue gehouden, die door den Sultan is bijgewoond.

De Franschen te Konstantinopel verlaten hunne militaire etablissementen.

De rediffs keeren met verlof naar hunne haardsteden.

De Egyptische vloot is naar Alexandria terug gekeerd.

Met deze gelegenheid heeft men de bevestiging, dat er op meer dan een punt van het Turksche rijk onlusten plaats hebben, als te Sivas en Koniah.

Het *Journal de Constantinople* maakt daar van ook gewag, en zegt dat er strenge maatregelen tegen de onruststokers zijn genomen.

De afkondiging van den hatti-humaïoun was in Syrie, te Larnaca, te Rhodes en in den Archipel met vreugde ontvangen. Doch in Armenië daarentegen heerschte deswege eene groote ontevredenheid, en de provincie van Koniah was in vollen opstand.

Ali-pacha maakte zich te Konstantinopel gereed om zich naar Londen te begeven, om aan prins *Albert* de teekenen van de Midjidie-orde, namens den Sultan, aan te bieden. De generaal *Aupick* heeft ook die ridderorde van den Sultan ontvangen.

De pacha van Varna, die beschuldigd wordt een jong Grieksch meisje vermoord te hebben, waardoor de Grieken aldaar in opstand zijn gekomen om wraak te nemen, is gearresteerd, waardoor men er rustiger is geworden.

De koerier uit de Krim brengt berigten mede tot den 5 April. De ontruiming van het Russiesch grondgebied zal, volgens de *Presse d'Orient*, beginnen met het verlaten van Kinburn en Eupatoria.

De verschillen tusschen Engeland en Persië zijn nog niet vereffend. De Turksche ambassadeur te Teheran heeft zijn ontslag genomen.

BELGIE.

BRUSSEL, 16 April.

De daling op de graanmarkt te Brussel gaat langzaam, doch bestendig voort. De politie is zeer aktief en waakt met veel beleid op de handelingen der opkoopers, die de granen op prijs trachten te houden. Heden is de wijt gedaald 97 cent. en ds rogge 1 f. 03 cent.

Zondag heeft op den spoorweg van Bergen naar Manage een ongeluk plaats gehad. Digt bij la Louvière is de trein uit het spoor geraakt, bij de kromming van den weg. De lokomotief is tegen het huisje van den wachter gekomen, hetwelk geheel vernield werd. Den machinist werden de beenen verbrijzeld; de stooker werd deerlijk gehavend; men heeft hem een arm moeten afzetten, en gisteren avond was zijn toestand hopeloos. Eene dame heeft eene zware kneuzing aan het hoofd bekomen, en andere reizigers zijn min of meer gewond.

Uit Ostende schrijft men van den 16. April, dat bij den hevigen N. O. wind de visschersboot Fortuin op strand is geworpen. De manschap is gered. Men vreest meerdere ongelukken.

ADVERTENTIEN.

, Ondertrouwd:
A. VAN RIJN Tz., van Heemstede,
en
TH. HULSEBOS.
Utrecht, 17 April 1856.
Eenige kennisgeving.

, Getrouwd:
J. C. S. MENTZ
ber. pred. te Poederoyen, c. a.,
en
A. C. GOLDENBELT.
Utrecht, 17 April 1856.

, Utrecht, 13 April 1856. — Tot diepe droefheid van hare kinderen en behuwdkinderen, overleed heden in den ouderdom van ruim 81 jaren, Vrouwe JACOBA AMELIA ELISABETH WILHELMINA DE ROOCK, Wed. den Heer CORNELIS CARP.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed onze lieveling, HERMAN EENTO, in den jeugdigen leeftijd van bijna 3 jaren.
Utrecht, L. LAMIE,
17 April 1856. Chir. en Vroedm.
A. LAMIE—MENSINGA.

, Bij Arrest van het Prov. Geregtshof te Utrecht is de ondergeteekende, L. VAN GEELKERKEN, Metselaar alhier, als beschuldigd van medepligtigheid aan diefstal van 4000 Steenen, na door de Arr. Regtbank te Utrecht tot 2 jaar gevangenisstraf te zijn veroordeeld, *vrijgesproken.* Zijn verdediger was de Heer Mr. HAVERKAMP PRINS, Advocaat alhier. Hij acht het zich ten pligt, dezen in 't openbaar zijn dank te betuigen voor zijne juiste verdediging.
Utrecht, 15 April 1856.
L. VAN GEELKERKEN.

Groot Militair Harmonie

, Door het Muziek Korps van het alhier in Garnizoen liggende Regement Veldartillerie op Zaturdag en Zondag avond ten 8 uur, in de groote zalen beneden de Studenten Societeit, in het Wed; tot welks bezoek de ondergeteekende zich minzaam bij het aanzienlijk publiek aanbeveelt.
F. RIKKERS
Restaurateur.

, De Schuldeischers in het Faillissement van ALBERTUS BENNINK, Broodbakker te Utrecht, worden opgeroepen tegen Dingsdag den 29. April, des voormiddags ten tien ure, tot het aanhooren der Rekening en Verantwoording, aan het locaal der Arrondissements Regtbank te Utrecht.
Mr. B. J. H. VAN BLARICUM,
Curator.

OPENBARE AANBESTEDING.

, Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht zullen op Zaturdag den 19. April 1856, des namiddags ten een ure, ten stadhuize in het openbaar aanbesteden de navolgende leverantien, als:

1°. **Houtwaren,**
2°. **IJzerwaren,**
3°. **Lood, Zink en Tin.**
4°. **Verfwaren, Oliën, enz.**

De bestekken liggen ter inzage aan Stads Timmerhuis, achter Klarenburg.
Utrecht 8 April 1856.
De Secretaris der stad Utrecht,
H. G. RÖMER.

, Men zal op morgen Zaturdag den 19. April 1856, des namiddags ten één ure precies, te Utrecht achter St. Pieter, Wijk F. no. 363, in het openbaar verkoopen:

7 Bunders, 42 Roeden best HOOILAND, gelegen onder Ysselstein, in den polder het Broek, eerst in twee perceelen en daarna in massa.

2 Bunders, 18 Roeden allerbest WEI- en BOOMGAARDLAND, insgelijks gelegen onder Ysselstein, buitendijks aan den Yssel, mede eerst in twee perceelen en daarna bij elkander; en

8 Bunders, 62 Roeden allerbest BOUWLAND, gelegen onder Ysselstein, in den polder Neder-Oudeland op Eiteren, eerst in drie perceelen en daarna in eenen koop.

Breeder bij billetten en nader onderrigt, ten kantore van de Notarissen VAN SCHERMBEEK en DE BALBIAN VAN DOORN te Utrecht.

, Men zal op Dingsdag den 22. April 1856, des voormiddags ten 9 ure, op de buitenplaats *Rhijnwijk*, in de gemeente Zeijst, nabij het station van den Rhijn-Spoorweg, ten overstaan van den Notaris J. C. SCHADEE, in het openbaar om kontant geld verkoopen: Eenen netten en zindelijken INBOEDEL, bestaande in groote en kleine Meubelen, Vloerkleeden, Tapijten, Gordijnen, een Bed, Tafelservies, Porcelein, Glas- en Aardewerk, twee Kagchels, Koper, Tin, Blik, IJzer, en andere goederen. Alles behoorende tot de nalatenschap van den HoogWelgeboren Heer J. W. A. Baron COLLOT D'ESCURY, en daags voor de verkooping te bezigtigen, van 10 tot 5 ure.

, De Notaris TISSOT VAN PATOT te Maarssen, zal den 22. April 1856, des voormiddags 10 ure, in de huizinge No. 29, te Maarsseveen verkoopen: Differente Mahonie- Eikenhouten- en andere MEUBELEN, waaronder eene goed geconserveerde Piano-forte, Porceleinen Tafel- en Koffijserviezen, Tafellampen, Zeister Porceleinen Kagchel, Barouchette voor 4 personen, enz. Breeder bij billetten omschreven, en daags vóór den verkoop van 10 tot 3 ure te bezigtigen.

, De Notaris G. H. BROEKMAN, te Vianen, zal aldaar ten verzoeke van zijnen Principaal, op Woensdag den 23. April 1856 en op Woensdag den 30. April daaraanvolgende, beide des namiddags ten één ure, in het Logement *Het Hof van Brederode*, in het openbaar bij inzet, hooging en afslag presenteren te verkoopen: Een hecht, sterk en zeer welgelegen HEERENHUIS, met negen meestal behangen Benedenen Bovenkamers, Zolders, Keuken, Kelder, Provisieen Domestique Kamers, met Schuur en Erve, alsmede fraai aangelegden Tuin, alles aan den Langendijk te *Vianen*, alwaar zich goede veel bezochte inrigtingen voor het onderwijs bevinden, zijnde alles dadelijk te aanvaarden. Breeder bij billetten, en nadere informatien te bekomen ten kantore van den Griffier Mr. P. R. VAN DEN BERG en van voorn. Notaris BROEKMAN, beiden te Vianen.

, De Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht, zal op Donderdag den 24. April 1856 en volgenden dag, telkens des voormiddags ten 9 ure, op de Hofstede, bewoond geweest door *Petrus Peek* en *Johanna van der Horst*, in leven echtelieden, in het Neereind van Jutphaas, in het openbaar verkoopen: 7 beste PAARDEN, 21 extra beste MELKKOEIJEN, 8 VAARSEN, 10 PINKEN, KALVEREN, 1 ZOG met 11 KEUJEN, 1 WAGENTJE op veeren, 3 BOERENWAGENS, 1 STORTKAR, mitsgaders BOUW- en MELKGEREEDSCHAP, HUISRAAD, INBOEDEL, enz. Alles daags vóór de verkooping van des voormiddags 10 tot 's namiddags 4 ure te zien.

OPENBARE VERKOOPING
VAN
Aanzienlijke Landgoederen.

, Op Zaturdag den 3. Mei 1856, des namiddags ten één ure precies, te Utrecht, achter St. Pieter, in het Lokaal van Verkoopingen, te weten van:

Twee kapitale bij uitnemenheid gunstig gesitueerde BOERENHOFSTEDEN, en nog eene kleinere HOFSTEDE, met uitmuntende Boomgaard- Bouw- Wei- en Boschlanden, te zamen groot ruim 89 Bunders, alles aan en bij elkander gelegen in de gemeente Schalkwijk, in het dorp aan de Heul en op Blokhoven, tusschen de Schalkwijksche Wetering en den Honswijkschen dijk; eerst in acht perceelen, vervolgens in onderscheidene combinatien en eindelijk in eene algemeene Massa. Breeder bij Billetten en nader onderrigt, ten Kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht.

, Op Zaturdag, 26 April, ten 5 ure namiddags, zal te Utrecht in het openbaar worden geveild:

I. Een hecht, sterk en bijzonder goed ter nering staand WINKELHUIS, van ouds de *Kantoorstoof*, met Plaats en Tuin, op de Oude Gracht nabij de Geertebrug, wijk A No. 68, hebbende eenen ruimen Winkel, 4 behangen Kamers, Keuken, Zolders, Kelders en Kluis; waarin thans eene Koperslagerij met goed gevolg wordt uitgeoefend.

II. Een sterk en zeer voordeelig gelegen WINKELHUIS met Erf, aan het Oudkerkhof, wijk F No. 38, hebbende 7 behangen, geverfde en gestucadoorde Vertrekken, Zolder, droogen Kelder met wel- en regenwaterpomp.

Te aanvaarden met 15 Junij a. s., en nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER.

L. HANAU

, heeft heden ontvangen: eene schoone partij, pas uitgekomen **Fransche, Engelsche** en **Duitsche Galanterien.**

NB. Voorhanden: eene groote partij **Pakkisten.**

SCHILDERSKNECHTS,

, die door vlijt en bekwaamheid hooger loon wenschen te verdienen, kunnen werk bekomen bij W. VAN LIEFLAND Jzn., Schilder op het Steenweg No. 360—361.

BESTE NOORDHOLLANDSCHE STIJFSEL

, Uitmuntende door witheid en glans, thans verkrijgbaar à $22^{1}/_{2}$ Cts. de 5 Ons. — Mooije nieuwe SMIRNA ROZIJNEN à 20 Cts. Nieuwe SANTISCHE KRENTEN 1. kwalit. à 40 Cts., mindere soort à 25 Cts. NIEUWE PRUIMEDANTEN, enz. Ontvangen eene partij DROOGE APPELEN, zeer fijn van smaak à 22 en 25 Cts. bij
J. DOESBURG,
Steenweg 3. huis van de Choorstraat.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSB. OBLIGATIEN

Metalliek	*f* 29,15	Spaansche.	*f* —,—
Napelsche	„ —,—	Hamb. Russen. .	„ 35,$37^{1}/_{2}$
Div. Eng. in . £ .	„ 11,85	Russ. in Zilv. R. .	„ 36,25
Eng. Russen . . .	„ 11,85	Papier Mand. . . .	—
Fransche	„ 56,$12^{1}/_{2}$	Poolsche in fl. . .	„ 27,$12^{1}/_{2}$
Belgische	„ 56,$12^{1}/_{2}$	Nat. Met. Coup. .	„ —,—
Pruissische	„ 34,$62^{1}/_{2}$	Papier Mandaat. .	„ —,—

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

April.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom. bij 0°	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	*Aanmerkingen.*
			N. Q						
17	2	nno.	7.0	764.48	50.9	— 5.2	0.46	0	Helder.
	10	nno.	1.0	64.37	41.7		92	0	Zw. bewolkt.
18	8	n.	2.0	63.14	45.7		73	0.3	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFECTEN.
AMSTERDAM 17 April 1856.

NEDERLAND.				
Werkel. Schuld . . . $2^{1}/_{2}$	pCt.	$62^{3}/_{4}$	63	$62^{3}/_{4}$
dito dito 3	„	$75^{1}/_{8}$		
dito dito 4	„	$92^{7}/_{8}$	$93^{3}/_{16}$	$92^{7}/_{8}$
Amortisatie-Sijndicaat $3^{1}/_{2}$	„	$89^{7}/_{8}$		
Oost-Indische Leening 4	„	$92^{3}/_{4}$		
FRANKRIJK.				
Certificaten 3	„	$68^{1}/_{4}$		
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en Co.* 5	„	102		
Obligat. 1828 & 1829 5	„	101	$101^{1}/_{8}$	
Certificat. 1831 & 1833 5	„	$88^{1}/_{8}$		
Certificaten 1840. . . 4	„	$81^{3}/_{8}$		
Cert. bij *Stieglitz* . . 4	„	$80^{7}/_{8}$		
Cert. van Assign. . . 6	„	$62^{13}/_{16}$		
POLEN.				
Aand. 1835, fl. 500		$155^{1}/_{4}$		
SPANJE.				
Obligatien . . . . . . $1^{1}/_{4}$	pCt.	$24^{9}/_{16}$	$24^{5}/_{8}$	$24^{5}/_{8}$
Binnenl. Schuld . . . 3	„	$39^{15}/_{16}$	40	$39^{15}/_{16}$
Amortisable		$7^{1}/_{8}$		
Bewijzen Coupons . . .		$5^{1}/_{2}$		
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll en Co.* 5	pCt.	$82^{1}/_{2}$		
Oblig. Metaliek . . . 5	„	$79^{7}/_{8}$	$80^{1}/_{4}$	$80^{1}/_{4}$
Oblig. N.. 5	„	$84^{7}/_{8}$	$85^{1}/_{8}$	85
dito dito La B. . . . 5	„	$84^{7}/_{8}$	$85^{1}/_{8}$	85
dito dito . . . . $2^{1}/_{2}$	„	$39^{3}/_{8}$	$40^{7}/_{8}$	$40^{3}/_{4}$
BELGIE.				
Certific. bij *Rotschild* $2^{1}/_{2}$	pCt.	$51^{5}/_{8}$		
BRAZILIE.				
Geldl. 1824, £ 100. . 5	pCt.	$98^{1}/_{4}$		
PORTUGAL.				
Obligatiën 3	pCt.	$45^{1}/_{16}$	$45^{3}/_{16}$	$45^{3}/_{16}$
AMERIKA.				
Venez. Oblig. 6 pCt., nu $4^{1}/_{4}$	„	$28^{1}/_{2}$	$28^{5}/_{8}$	
Grenada, Oblig. . . . $2^{1}/_{2}$	„	$20^{3}/_{4}$		
Mexico, Obl. 1851 £ 100 3	„	$21^{13}/_{16}$	$21^{15}/_{16}$	
Noord-Amerik. Am. Bank-act.		$1^{5}/_{8}$	$1^{11}/_{16}$	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 93 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Zitting van den Stedelijken Raad

van Donderdag 27 Maart 1856.

Vervolg.

De heer *Boer* voelt zich gedrongen, als lid der minderheid van de Komm., of liever als de eenige, wiens zienswijze van die zijner medeleden geheel verschilde, eenige beschouwingen nopens deze zaak hier in het midden te brengen. Hij zal hierbij zoo kort mogelijk zijn. Gaat men in deze uit van de bestaande beginselen en bepalingen der Gemeentewet, zoo valt er geen enkel oogenblik te twijfelen aan de ongehoudenheid der stad tot verdere uitkeeringen aan de kerkelijke besturen. Hij is hierin geheel eenstemmig met den heer *Schuller*. De bepaling van art. 238 der Gemeentewet is zoo dringend, zoo gebiedend, zoo volkomen duidelijk, dat er wel de deugdelijkste bewijzen dienen aangevoerd te worden, voor het verbindende der beweerde verpligting, om daaraan eenige waarde *te mogen* hechten. Die bewijzen nu zijn noch in het meer dan uitvoerige rapport der Komm., 't welk over de 40 bladzijden lang is, noch in de redevoering van den heer *Schuller* te vinden. In het rapport is het den Spr. steeds voorgekomen, alsof er zelfs onder de meerderheid der Komm. een verschil van opinie, althans geene bepaalde en vaste denkbeelden over den aard der zaak geheerscht hebben. Zoo zegt de steller van dat rapport, de heer *Voorduin*, onder anderen, op bl. 26 »dat men de zaak niet beoordeelen moet *naar beginselen van streng burgelijk regt*, volgens 't welk alleen datgeen, wat bij kontrakten in wettigen vorm is aangegaan, als verbindend voor het vervolg moet beschouwd worden:" terwijl hij op bl. 35 en 40 weder zegt »dat, al is het niet bij zegel en brief bevestigd de daadzaken spreken," enz. Uit welke plaatsen Spr. de gevolgtrekking meent te mogen maken, dat de heer *Voorduin* begreep, dat er, geen eigenlijken reg grond, geene *wettige* verbindtenis derhalve bestond. Een ander lid der Komm. de heer *Schuller* had dien pogen te vinden in het keizerlijk Dekreet van 23 Prairial XII en men leest daardoor in eene andere plaats van het rapport. »Omdat bij art 22 van dat dekreet aan de beheerders der materiële kerkelijke belangen het *uitsluitend regt* werd toegekend, om rijtuigen, lakens, sieraden, en wat verder bij de begrafenis noodig was te leveren, ten einde te dienen tot onderhoud der kerken, begraafplaatsen, bedienden" enz. schijnt er uit te volgen, dat de kerken het *uitsluitend regt* gekregen hebben, om de ingezetenen te begraven, terwijl alleen het oord *waar* door het burgerl. gezag werd aangewezen. Spr. gelooft mede, dat het hier vooral op dat keizerl. dekr. aankomt. Het is bekend, dat, in 1813 bij besluit van den souvereinen vorst, de vroegere toestanden, het begraven in de kerken, weder werd ingevoerd en zulks tot in 1825 duurde. Bij kon. besl. van 1827 kwam men echter op het Fransche beginsel terug, en het dekreet v. Prairial werd weder in het leven geroepen. Maar uit de bepalingen van dat dekreet nu kan Spr. volstrekt niet tot de overtuiging komen, dat aan de kerken een *uitsluitend regt van begraven* zoude zijn toegekend, wel het regt, om begrafenisbenoodigdheden te leveren. En wat werd nu nopens die leveringen bepaald? Dat zij betaald zouden worden tegen een tarief door de gemeentelijke autoriteiten ontworpen, en door de prefekt van het arrondissement te arresteren. Het bleef, volgens art. 25, geheel aan het goedvinden der burgerlijke autoriteit overgelaten, *hoeveel* de kerken krijgen zouden: slechts genoeg, om hunne werkelijke onkosten goed te maken, of wel meer, om daaruit aan de kerken eene schadeloosstelling te doen toekomen. Spr. merkt daarenboven op, dat in het rapport verder erkend wordt, dat het dekreet van *Prairial*, daarenboven ná 1827, door Kon. besluiten gewijzigd werd en er als het ware *nieuwe beginselen* aan toegevoegd werden. Welke waren die beginselen? Dat de begraafplaatsen meer en meer geheel burgerlijke instellingen werden, onder het gezag der burgerl. overheid, die met de kosten van aanleg, inrigting en onderhoud belast werd, en daarvoor ook de voordeelen genieten zoude; terwijl aan elke kerkelijke gezindheid het regt gelaten werd, om zelve kerkhoven aan te leggen, en zich de kosten daarvan te doen betalen, mits onder politie van het burgerlijk gezag. Wel werd aan de gemeente-besturen de vrijheid gelaten zoodanige uitkeeringen, wegens verloren begrafenisregten, aan de kerken te doen, als zij op gronden van billijkheid zouden goedvinden; wel had het gemeente-bestuur in Utrecht daaromtrent eene zekere verdeeling vastgesteld, maar dit alles kan voor niet veel anders als voor eene administratieve schikking gehouden worden. Spreker ziet daarin dan ook geenerlei regtsgrond: er is geene burgerlijke overeenkomst, er is even weinig eenige verpligting uit beginselen van staatsregt voortvloeijende. Integendeel heeft de bepaling der gemeentewet noodwendig een einde gemaakt aan het vroeger gebruikelijke, en een vast beginsel gehuldigd, 't welk verdere uitkeeringen ongeoorloofd maakt. De zaak schijnt Spr. zoo duidelijk, dat hij dan ook geheel bij zijn vroeger gevoelen moet blijven volharden en tegen het voortduren der uitkeeringen zijne stem zal uitbrengen.

De heer *Pabst* meent, dat de voortdurende heffing van de hooge begrafenisregten aan het kerkhof alhier behoort op te houden; maar voor Spr. dit toestemt, zoude hij gaarne eene opheldering ontvangen omtrent de vraag: Is het niet onregtvaardig aan de kerken het aandeel in de begrafenisregten, dat zij nu ontvangen, te ontnemen, terwijl zij met het oog op dat aandeel daarin, in der tijd geen gebruik hebben gemaakt van hun regt om eigen kerkhoven daar te stellen?

De heer *Ackersdijck* zegt, dat de moeijelijkheid om dit onderwerp te behandelen zeer vermeerderd is door het menigvuldig uitstel, zoodat men zich telkens op nieuw daartoe heeft moeten voorbereiden. Het zeer omslagtig rapport der Komm. heeft, naar zijn inzien, de duidelijkheid niet bevorderd, althans hij moet bekennen daarin vergeefs gezocht te hebben naar voldoende gronden voor de bewering der meerderheid dier Komm. Hij meent dan ook den inhoud van dat rapport niet te moeten wederleggen, hetgeen den raad zeer lang zoude bezig houden. Liever wil hij zoo kort doenlijk de gronden voor zijn gevoelen, dat grootendeels overeenkomt met dat der twee vorige sprekers, openleggen. De raad is door de gemeentewet verpligt, de stedelijke belastingen op nieuw te regelen. De begrafenisregten zijn hieronder begrepen. Nu is de vraag of deze regten zoo kunnen en moeten geregeld worden, dat daaruit, zoo als tot nu toe geschied is, eene aanzienlijke uitkeering geschiede aan de kerken, waarin vroeger begraven werd. In de gemeentewet, art. 238 en 254, vinden wij de algemeene voorschriften omtrent de soort van belastingen, waartoe de begrafenisregten behooren; wanneer wij die toepassen, kan uit de opbrengst geene uitkeering geschieden. Er moesten dus uit de vroegere wetten en toestanden verpligtingen zijn ontstaan: die aanleiding zouden kunnen geven, om ten opzigte van de begrafenisregten van de regelen der wet af te wijken. Spr. heeft met alle opmerkzaamheid gezocht, maar heeft ze niet gevonden. De wijs, waarop die uitkeering tot nog toe geschied is, was, ook onder de vroegere wetgeving, anormaal, zij was onverpligt; veel minder konde zij verpligtend voor de toekomst zijn. Het keizerlijk dekreet van 23 Prairial XII was in ons land van kracht geworden; doch het was nog niet uitgevoerd toen de souvereine vorst in 1813 het voorloopig opschortte. In 1825 nam de koning een besluit, waarbij die opschorting herroepen werd. In 1827 werd dat besluit door ministeriële mededeelingen bekend gemaakt, en tevens voorgeschreven dat te beginnen met den 1. Januarij 1829 niet meer in de kerken noch in de kom der gemeente zoude worden begraven. Op die wijs trad het keizerlijk dekreet weder in het leven. Aan de gemeente-besturen werd opgelegd voor begraafplaatsen te zorgen. Het was dus geene vrijwillige daad van den toenmaligen raad dezer stad. Het dekreet vorderde ook niet meer; doch er waren in dat dekreet bepalingen ten opzigte der kerken geheel in den geest van dien tijd, 1804. De kerkelijke plegtigheden werden hersteld en de regeling van de retributien, daarvoor te betalen, werd aan de kerkbesturen onder goedkeuring der prefekten opgedragen. Doch nergens in dat dekreet wordt gezegd, dat de plaatselijke besturen eene belasting ten behoeve der kerken zouden heffen. Naar de letter was dat dekreet in 1829 niet uitvoerbaar; de toestand was geheel anders dan die van Frankrijk in 1804; het werd evenwel door geene wet op wettelijke verordening gewijzigd; doch onder de verschillende voorschriften, die door gedeputeerde Staten aan het stedelijk bestuur werden medegedeeld, komt voor, dat het de wensch van den koning was, dat men ingeval de begrafenisregten meer opbragten dan de rente van het kapitaal voor den aanleg, eene matige som tot aflossing, en de kosten van onderhoud benevens de kosten voor de begrafenis, dat overschot, hetgeen anders eene winst voor de gemeentekas zoude geweest zijn, zoude afstaan tot tegemoetkoming in de verliezen, welke de kerken door het verbod om in de kerken te begraven zoude ondervinden. Dit was geen bevel, veel minder eene wet; doch er werd op zeer milde wijs aan voldaan; veel meer dan in den koninklijken wensch begrepen was. Dit werd in 1834 door den Burg. in den Raad omstandig betoogd, toen de kerken nog meerdere uitkeering verlangden. De stad heeft namelijk van de opbrengsten der begrafenisregten geen rente of aflossing van het kapitaal afgetrokken, maar alleen wat jaarlijks voor de begraafplaats werd uitgegeven. De mildheid jegens de kerken was zoo groot, dat zij zelfs aanleiding gaf tot klagten, want men liet de begrafenisregten ook betalen door hen, die van de burgerlijke begraafplaats geen gebruik maakten, omdat zij tot de Roomsch Katholieke gemeente behoorden, of hunne dooden naar andere gemeenten ter begraving deden overbrengen. Dat waren overblijfsels van den vroegeren tijd; welke ook ten gevolge van koninklijke besluiten werden afgeschaft. De geheele regeling was zoo weinig vast dat de bepalingen eigentlijk slechts voor één jaar in 1831 zijn vastgesteld; en stilzwijgend zijn in wezen gelaten. Er bestaat dus niets anders dan het feit dat men die uitkeering gedaan heeft; zij werd door geene wet bevolen; zij steunde, zooals in een brief van den minister gezegd werd, alleen op gronden van billijkheid; en zelfs indien men den inhoud van dien brief stipt gevolgd had, zoude zij niet geschied zijn. De billijkheid bestond daarin dat de stad geen voordeel uit die regten genieten zoude; men veronderstelde winsten, en die winsten zouden aan de kerken worden afgestaan. Verbindtenis om hoogere regten te heffen voor de kerken, waren aan die schikking vreemd en konden zelfs niet wettig bestaan hebben. De stad had ook aan de kerken niets ontnomen, het bestuur zoude gewis veel liever van de moeijelijke taak om eene burgerlijke begraafplaats aan te leggen zijn ontslagen geweest, doch het werd er toe genoopt. De wet verbood ook niet dat de kerkelijke besturen begraafplaatsen aanlegden, indien zij slechts aan het voorschrift, om van de kom der gemeente verwijderd te blijven, voldeden. Nu heeft de gemeentewet aan de plaatselijke besturen verboden regten te heffen, die meer bedragen dan noodig is om de kosten van aanleg en onderhoud te dekken; er mogen geen winsten overschieten en zoo er dus eene belofte had plaats gehad, om die winsten uit te keeren, zoude met die winsten ook de verpligting tot uitkeering vervallen. Spr. herinnert nog aan eene cirkulaire van den Minister van Binnenlandsche zaken, gedagteekend 1 Julij 1852, waarin uitdrukkelijk wordt gezegd dat de tarieven der begrafenisregten overeenkomstig art. 254 der gemeentewet behooren gewijzigd te worden. Terwijl Spr. zich verpligt acht dit gevoelen uit te brengen, ontgaat hem niet dat door het gemis dezer uitkeering een aanmerkelijk verlies zal ondervonden worden voor de kerkelijke inkomsten, welke reeds zeer beperkt zijn. Hij betreurt het dat voor het onderhoud en de verbetering der kerken niet veel meer bestemd kan worden; en op zich zelf beschouwt hij bijdragen voor die bestemming ook niet in strijd met de belangen der gemeenten. Uit de provinciale inkomsten wordt jaarlijks eene som bestemd voor de kerkgebouwen der verschillende gezindten. Doch zulke subsidiën zijn van geheel anderen aard; die geschieden uit de kas der provincie om in bijzondere behoeften te voorzien. Even zoo is het denkbaar dat ook uit de kas der gemeente subsidien wierden toegestaan. Maar geheel iets anders is het eene belasting met dat oogmerk te heffen, en wanneer men de keus had, zoude wel het allerminst eene belasting op het begraven daarvoor in aanmerking komen. Het is eene onredelijke en harde belasting, zij wordt gevorderd van hen, die dikwijls het minst in staat zijn die op te brengen. Wanneer een vader des huisgezins wegvalt en de weduwe met hare kinderen in de bekrompenste omstandigheden achter blijft, hoe kan men dan van haar eene opbrengst vorderen? Het zal eene weldaad zijn indien men die begrafenisregten aanmerkelijk kan verminderen. Van de andere zijde vleit zich Spr. dat de gegoeden zich te meer genoopt zullen gevoelen, om hetgeen niet meer volgens een tarief wordt afgevorderd, vrijwillig en in dubbele mate aan de kerken te schenken. Zoo zoude op edeler wijze in de behoefte worden voorzien. Hetgeen men nu als eene hardheid beschouwt zal dan algemeen worden goedgekeurd, en men zal zich verheugen dat de wet tot die verandering heeft aanleiding gegeven.

De heer *Verloren* vermeent ook, dat het rapport der Komm. minder omslagtig had kunnen zijn, dewijl het punt van geschil hem zeer eenvoudig voorkomt; en enkel daarin bestaat, of er eene wettelijke verpligting (obligatio perfecta) aanwezig is voor het gemeente-bestuur, om aan de kerken schadeloosstelling te geven voor het gemis van de voordeelen der begraving in de kerken. Hij merkte aan, dat het keizerlijke dekreet van 23 Frairial 12. jaar, voor de Hollandsche departementen executoir verklaard, nog heden ten dage bestaat en door geene andere wet vervangen is, volgens rapport van de Komm. van onderzoek, benoemd bij koninklijk besluit van 5 Februarij 1849 (Staatsblad no. 5). Dat dit dekreet drie onderwerpen bevat, als: *Verbod van begraving in de kerken, gebod tot aanlegging van kerkhoven* en *toekenning van schadeloosstelling* aan kerken, die bevorens het uitsluitend regt van begraven hadden. Dat de Komm. bij haar rapport onjuist had voorgesteld, dat de souvereine vorst bij besluit van 22 December 1813, dat keizerlijk dekreet zoude ingetrokken hebben. Dat zulks strijdig was met den inhoud zelven, volgens welke het slechts *provisioneel geschorscht* wordt, tot dat eene Komm. van deskundigen zoude hebben uitgemaakt, of het voortdurend begraven in de kerken schadelijk is voor de gezondheid van de levenden. Dat de Komm. van deskundigen bij haar rapport van 24 Mei 1825 die vraag *toestemmend* had beantwoord en voorgesteld de schorsing te doen ophouden en het dekreet van 23 Prairial 12. jaar *geheel* te doen herleven, met uitzondering van art. 3 van het dekreet. Dat de koning, volgens de grondwet bekleed met de magt van uitvoering, de schorsing heeft ingetrokken en opgenoemd dekreet wederom in volle werking heeft gebragt: doch als hoofd van het inwendig bestuur de schadeloosstelling

aan de kerken, zoo als die naar de gewoonte in Frankrijk bestonden, naar de gewoonte in Nederland gewijzigd, en door den minister van binnenlandsche zaken de gemeentebesturen heeft doen aanschrijven, de middelen op te geven, door welke zoude behooren te worden voorzien, in het verlies, hetwelk kerkgebouwen, door het opheffen van het begraven in kerken, leeden; waarvan het gevolg is geweest, dat in de verschillende gemeenten verbindtenissen zijn ontstaan tusschen de burgerlijke en kerkelijke besturen, welke tot op den dag van heden, bijna in alle gemeenten en bepaaldelijk in de gemeente *Utrecht* zijn nageleefd. Deze verbindtenissen, gegrond in het keizerlijk dekreet, gewijzigd door het inwendig bestuur in Nederland, uitgevoerd aan zijde van de beide kontraktanten en daardoor gedekt tegen hetgeen, wat in den vorm mogt ontbreken, stellen het wettig regt daar tusschen burgerlijke en kerkelijke besturen, en zijn, wat het beginsel betreft, onverbreekbaar. Waarom dan ook het burgerlijk bestuur van Gouda, bij vonnis van de arrondissements regtbank van Rotterdam van 19 Februarij 1851 is veroordeeld, aan het kerkbestuur aldaar de achterstallige uitkeeringen uit te betalen met veroordeeling in de kosten. De gemeentewet kan hiermede niet in strijd staan, omdat het naar de regelen van het regt een *jus perfectum* is: maar art. 254 van de gemeentewet is daarmede ook niet in strijd, omdat voormeld artikel alleen regelt de *regten*, *gelden* en *loonen*, welke *direkt* tot de kerkhoven behooren: maar geenszins lasten, welke door het ophouden van begraven in de kerken voor de burgerlijke gemeente zijn ontstaan; ten gevolge waarvan Z. M. de koning bij dispositie van 3 Augustus 1828 onder No. 5 heeft bepaald, „dat de jaarlijksche uitkeeringen te strekken tot schadevergoeding, voor hetgeen de kerkgebouwen aan derzelver inkomsten, door het ophouden van het begraven in de kerken mogten komen te lijden over 1829 en vervolgens, op de plaatselijke begrooting zullen uitgetrokken worden onder § 2. van het 2. hoofdstuk 2. afdeeling" waardoor de begrafeniskosten door die uitkeeringen niet verhoogd worden: maar ten laste komen van de burgerlijke gemeente in het algemeen, welke daarvoor schuldpligtig is: doch die daarentegen geniet de inkomsten op de begrafenis, welke te voren door de kerken genoten werden. Is nu door het stedelijk bestuur van *Utrecht* de voldoening dier schadeloosstelling aangewezen op de meerdere opbrengst der begrafenisregten, als voor het onderhoud van het kerkhof benoodigd is; en worden die begrafenisregten bij de gemeentewet beperkt tot de onkosten van *aanleg*, *onderhoud* en *verstrekking van gebruik*, dan is wel de aanwijzing van betaling, die het gemeentebestuur voor die schadeloosstellingen gegeven heeft vervallen: maar geenszins de schuldpligtigheid van de gemeente.

Op voorstel des Voorzitters wordt thans, daar het uur reeds ver verstreken is, en sommige leden den wensch hebben te kennen gegeven, dat deze zaak nu eindelijk toch mogt worden afgedaan, besloten de verdere beraadslagingen in eene avondzitting af te doen.

Avondzitting

van Donderdag den 27. Maart 1856.

Tegenwoordig zijn 21 leden. Afwezig de heeren *Verloren*, *Schuller*, *v. Asch v. Wijck*, *Boetzelaer*, *v. Lier*, *v. Veersen*, *Visscher* en *v. Hoytema.*

Aan de orde worden gesteld de verdere beraadslagingen voor de begrafenisregten.

De heer *v. d. Heuvel* zegt, dat, hoewel hij van oordeel is dat de begrafenisregten moeten verminderd worden, zulks alleen berust op de gebiedende bepaling van art. 254 der gemeentewet, want dat hij aan een der vorige Spr. niet kan toegeven, dat de alhier tot dusverre gehevene bijzonder drukkende zijn. Hun bedrag maakt slechts een zeer klein gedeelte uit van hetgeen waartoe de algeheele kosten van begraving meerendeels vrijwillig worden opgevoerd, en het zal wel niet betwist worden dat weinig zaken op onbekrompener wijze, zelfs door de mindergegoeden, worden geregeld dan juist de begrafenissen. Hij vermeent bepaaldelijk ten aanzien van het voorgebragte door den laatsten Spr.: dat er een kontrakt zoude bestaan met de kerkelijke inrigtingen omtrent de bedoelde uitkeering aan dezelve. — dat hem geheel onbekend is eenige overeenkomst dezer stad met de bedoelde kerkel. inrigtingen, waarbij de eerste zich verbonden zoude hebben om voortdurend schadeloosstelling aan de laatsten te geven ter zake van het gemis der vroeger door hen genotene voordeelen toen de begravingen nog in hunne gebouwen plaats hadden. — Hij kent alleen eene berekening in der tijd door het stedelijk bestuur gemaakt van het *aandeel* voor hetwelk ieder der betrokkene instellingen zoude deelen in de winst, die de begrafenisregten zouden opbrengen, en weet dat die instellingen met die verdeeling genoegen hebben genomen. — Zoo dit een kontrakt moet heten, dan zoude dit aan die instellingen hoogstens het regt kunnen geven om te vorderen dat geene andere *verdeeling* worde tot stand gebragt zoo lang er iets te verdeelen valt, maar niet, dat bij het ontstaan van een verbod om voor het vervolg eenige winsten op de begrafenisregten te innen, en dus bij gemis van voordeel, evenwel uitkeeringen aan de bedoelde instellingen zouden gedaan worden.

De heer *de Jong van Beek en Donk* wenscht met een enkel woord de stem te motiveren, welke hij in deze zeer gewigtige zaak denkt uit te brengen. Hij heeft eerst dezen morgen kennis genomen van het verslag door de kommissie opgemaakt. — Het komt hem voor dat dit stuk met eene meesterlijke pen is opgesteld vooral in den geest der meerderheid harer leden. Het historische gedeelte is in het breede uiteengezet, maar stapt men als het ware heen over het punt, waarop naar het oordeel van den spreker hier alles neder komt. Men wijst toch niet aan den titel, waarop de kerkbesturen hun regt kunnen gronden. De sprekers van heden morgen de heeren *Schuller* en *Verloren* hebben gesproken van transaktiën van kontrakten, aangegaan en gesloten tusschen het stedelijk bestuur en de kerkbesturen. — Maar die zijn noch door de kommissie. noch door die sprekers ten berde gebragt. Als er b. v. in der tijd was overeengekomen, dat de kerkbesturen afzagen van hun regt om eigene kerkhoven aan te leggen, en daarvoor eene zekere som hadden gestipuleerd, welke het gemeente-bestuur zich verbonden had jaarlijks uit te keeren, dan zou geen wetgever zulke verkregene regten kunnen aanranden, noch eenig regtsgeleerde zoodanig verkregen regt kunnen betwisten; maar van dergelijke verbindtenis is schijn noch schaduw aanwezig. De aanspraak van de kerkbesturen rust op een besluit, op eene toezegging van Burg. en Weth. waarbij aan de kerkbesturen een aandeel in de begrafenis-regten wordt toegekend. Het spreekt, naar zijn oordeel, van zelven, dat daardoor geene regten verkregen worden, maar dat alles afhankelijk blijft van latere wetsbepalingen. Dewijl nu bij art. 254 in verband met art. 238 en 240 in fine der Gem.-Wet de begrafenisregten tot geen hooger bedrag dan noodig is om de kosten van aanleg en onderhoud goed te maken, mogen geheven worden, vervalt daardoor het vroegere besluit. Spreker brengt vervolgens eenige regtspunten ter sprake, waarop de commissie zich beroept en waaruit zou volgen dat verbindtenissen door kollegien aangegaan langs andere regtsbeginselen dan de gewone burgerlijke kontrakten moeten worden beoordeeld, waarmede hij zich niet kan vereenigen; hij meent dat het voorbeeld van het zoogenaamd havergeld niet gelukkig is gekozen, omdat daarbij sprake is van een afstand van grond tot het maken van eene sluis, waartegen de stad zich had verbonden eene jaarlijksche rente, welke havergeld genoemd wordt, te voldoen, en waarbij dus wel degelijk een regt verkregen werd. Daarmede zijn de uitkeeringen in de onderwerpelijke zaak niet te vergelijken, en ofschoon hij gevoelt dat de kerkbesturen door het gemis daarvan in groote moeijelijkheden kunnen geraken, en hem dit leed doet, gevoelt de spreker zich op grond der Gem.-Wet verpligt, tegen de konklusie van het rapport te stemmen.

De heer *Ackersdijck* heeft, na den heer *Verloren* gehoord te hebben, de zaak nogmaals ernstig overwogen, maar hij is in zijne denkwijze niet veranderd. De heer *Verloren* heeft gezegd: de uitkeering steunt op het koninklijk besluit, dat volkomen kracht van wet heeft. Spr. moet dit betwijfelen. Het besluit is van 1825 en is niet in het *Staatsblad* afgekondigd; eerst in 1827 is het door Gedep. Staten aan het Stedelijk bestuur medegedeeld, met bijvoeging, dat de minister van Binnenl. Zaken was geautoriseerd tot de ten uitvoerbrenging. Spr. houdt het voor zeker, dat de hooge raad er geene kracht van wet aan zoude hebben toegekend. Het besluit is evenwel in zekere mate nageleefd. Men vond in het Fransche dekreet eenige aanleiding hiertoe, dewijl het inhield, dat de voordeelen van de kerkelijke begrafenispleg-tigheden aan de kerken zouden toekomen. Dit was eene bloote welwillendheid of mildheid van de stad. Van eene verbindtenis, veel min van eene transaktie is geen spoor aanwezig. Het regt om eene burgerlijke begraafplaats aan te leggen verkreeg de stad niet ten gevolge van eenigen afstand; maar het was veel meer een last aan de stad opgelegd. De stad heeft ook nimmer beloofd iets uit te keeren. De eenige regeling is geweest, de verdeeling tusschen de verschillende kerken van de som, die men als overschot van de begrafenisregten uitkeerde. Zelfs waren die regten (het tarief der begrafeniskosten) slechts voor één jaar provisioneel vastgesteld; en dat heeft men laten voorduren. Doch nu moet die belasting herzien worden en kan zij onmogelijk zoo blijven. Art. 254 der Gemeentewet verbiedt het zoo als Spr. reeds heeft betoogd. Zij is bovendien ongeoorloofd omdat zij geheven wordt van alle gezindten ten behoeve van ééne. De stedelijke regering is dus voor eerst niet verpligt om die belasting te heffen en daarna de opbrengst aan de kerken, waarin vroeger begraven werd, uit te keeren. Maar zij is bovendien in alle opzigten daartoe onbevoegd.

De heer *de Muralt* betwijfelt het ook, of de stad wel bevoegd is, om die uitkeeringen te doen. Met betrekking tot het beginsel vereenigt Spr. zich volkomen met de minderheid der Komm., en hij stemt dus overeen met de beschouwing van den laatsten Spr. Echter meent hij toch den raad op een punt nog aandachtig te moeten maken; nl. de Komm. heeft een hoofdzaak te veel over het hoofd gezien, namelijk de bepalingen der gemeentewet. Spr. ontkent niet, dat het vroegere koninklijk besluit aanleiding heeft gegeven tot de vaststelling van het tarief van 1831, hij wil zelfs aannemen zooals in het verslag is uitgedrukt, dat er vroeger eene soort van associatie met de kerkbesturen is aangegaan; hij gelooft niet, dat het noodig is, dat men onderzoeke naar de wettigheid van dat besluit, zeker is het dat de souverein vroeger dat voordeel aan de kerken heeft gegeven, maar later is de wetgever opgetreden en heeft een einde daaraan gemaakt. Spr. betreurt het, dat de kerken die subsidien zullen missen; maar de stad mag geen subsidie geven in strijd met de gemeente-wet. De ontvangsten der begraafplaats zijn gewoonlijk *f* 7000 geweest. De helft van dit geld wordt voor de onkosten gebezigd en de andere helft, dus 50% van hetgeen de ingezetenen opbrengen, meer dan eigentlijk benoodigd is voor het onderhoud der begraafplaats, en voor de vergoeding van de diensten van wege de gemeente verstrekt, wordt aan de kerken uitgekeerd. Al waren al de ingezetenen leden van de Prot. gemeenten, dan nog zou die uitkeering niet mogen geschieden, want de gemeente-wet verbiedt eene hoogere bijdrage, dan tot vergoeding der kosten noodzakelijk is. De R. K. of Israëliten zullen nu 50% meer moeten betalen ten behoeve van andere godsdienstige gezindheden, en dat kan toch niet. Spr. voert aan, dat het voor de kerkbesturen hard is, om het vroeger genoten voordeel te moeten verliezen, maar dit voordeel sproot uit een vroegeren toestand voort, waaraan eene latere wet een einde heeft gemaakt; oudtijds bestonden hier beurtveren, waaraan groote voordeelen verbonden waren, de wetgeving heeft aan het monopolie derzelve een einde gemaakt, daardoor ontstond konkurrentie, de vroegere voordeelen, gingen dientengevolge verloren, spoorwegen en andere middelen van vervoer kwamen tot stand, de oude verordeningen zijn buiten werking gekomen, en zoo zijn uit den aard der zaak de voordeelen verloopen uit eenen vroegeren regtstoestand geboren, dat is ook hard voor de belanghebbenden, maar dat is een gevolg der veranderde wetgeving op dit punt; zoo mogt men vroeger in de kerken begraven, thans niet meer, en daardoor zijn van zelve vervallen de voordeelen vroeger voor de kerken aan dat begraven verbonden; de gunstige bepaling in het Kon. besluit ten behoeve der kerken opgenomen, is bij de latere gemeente-wet vervallen of gewijzigd. Na al het aangevoerde zal hij tegen de subsidie stemmen.

Thans wordt de konklusie der Komm. in omvraag gebragt met dien verstande, dat zij, die tegen de konklusie stemmen, zullen geacht worden van meening te zijn, dat de uitkeering aan de armbesturen niet meer mag plaats hebben, en wordt dezelve met 15 tegen 5 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren *Voswinkel Dorselen*, *v. Stirum*, *v. Hengst*, *Schuurman* en *v. Cleeff*. (De heer *Bosch* was bij deze stemming niet tegenwoordig).

Aan de orde wordt gesteld de keuze van regenten voor de stads Aalmoessenierskamer. Tot stemopnemers worden uitgenoodigd de heeren *v. Cleeff*, *Bosch*, *Karsten* en *v. Beest.*

In plaats van den heer *Sluyking* wordt gekozen mr. *W. J. M. Bosch*, inplaats van den heer *Uijlenberg* den heer *J. C. de Graaf*. Zoowel aan die benoemden als aan de Aalmoessenierskamer zal van deze stemming berigt worden gegeven.

Thans gaat men over tot eene keuze van 2 leden en 2 plaatsvervangers voor de Komm, bedoeld bij art. 11 en 15 van de wet op de schutterijen. Tot leden worden gekozen de heeren *v. d. Heuvel* en *v. Beest;* tot plaatsvervangers de heeren *v. Stirum* en *de Muralt.*

De zitting wordt daarna voor een kwartier uurs geschorst.

Bij de heropening der zitting wordt het verzoek van den heer *de Heus* om een stuk grond op het Vreeburg te hebben, in behandeling genomen.

De heer *Jongeneel* zegt: dat ter behandeling wordt voorgesteld eene aanvrage van den heer *de Heus*, tot aankoop van een stuk gronds op het Vreeburg, dat daarbij is gevoegd een rapport van den stedelijken kameraar aan Burg. en Weths., om op deze zaak ongunstig te beschikken. Hij zal niet beslissen of aan dit verzoek al, dan niet gevolg moet gegeven worden, hij wenscht alleen over het bijgevoegde rapport te spreken. Dat de kameraar hetzelve zoo spoedig heeft ingezonden, daaraan moet Spr. hulde brengen; even gaarne had hij ook aan hetzelve de verdiensten willen toekennen van bescheidenheid en onpartijdigheid, de eerste en voornaamste vereischten toch waarop elk rapport aanspraak moet kunnen maken; aan deze eischen zal Spr. het rapport toetsen. De kameraar zegt in hetzelve, dat hij de aanvraag van den heer *de Heus*, houdt voor een scherm, en diens doel niet anders is, dan om zijne fabriek uit te breiden. Spr. gelooft dat ieder ambtenaar

zich wachten moet voor dergelijke oordeelvellingen; van hen moet men de grootste bescheidenheid verwachten, wanneer zij over ingezetenen hunne meening uiten; het staat den kameraar niet vrij zoo te oordeelen en dit te minder daar de zaak voor onderzoek vatbaar is. En waarop nu grondt de kameraar zijne meening? het is, omdat de heer *de Heus* een stuk grond buiten de Tolsteeg barrière heeft gekocht, koncessie tot het oprigten eener fabriek heeft gevraagd en verkregen, en van deze koncessie voor alsnog geen gebruik verkiest te maken. Mag dit een juist en onpartijdig oordeel heeten, te meer daar de kameraar maar al te wel weet, dat hij aan die toestemming zulke bezwarende voorwaarden heeft verbonden, dat de heer *de Heus* er geen gevolg aan kan geven en van de zaak provisioneel heeft afgezien. Wanneer men het rapport verder nagaat blijkt het dat de kameraar er toch iets op gevonden heeft hij wil namelijk een gunstig advies geven, indien de heer *de Heus* dezelfde aanvraag doet voor een stuk grond, naast het wasch- en badhuis. Spr. is verlegen wat op dergelijke argumentatie te antwoorden. Hij wil alleen den bedoelden ambtenaar opmerkzaam maken, dat er in het verzoekschrift van den heer *de Heus*, van iets dergelijks in het geheel geen sprake is, en hij wel weten moet dat de kracht van eene fabriek voornamelijk in centralisatie gelegen is. Maar Spr. wil aannemen, dat de heer *de Heus* den grond op het Vreeburg heeft aangevraagd om zijne gasfabriek meer uit te breiden, dan nog vraagt hij of het van het bestuur goed zoude zijn, eenen geachten ingezeten tegen te werken, en daardoor andere, en vele ingezetenen welke van het gaslicht gebruik wenschten te maken dat te onthouden? Ten slotte wil Spr. met nog een enkel woord herinneren dat reeds in 1852 aanvraag om grond gedaan is door den heer *de Heus*, waar het bestuur nog nooit eenig antwoord op heeft gegeven. Daar het welligt eene goede gelegenheid zoude zijn met den heer *de Heus* eenige andere punten te regelen, waaronder het bolwerk aan de Catharijne poort, 't welk, zoo als bekend is, zeer hinderlijk voor de scheepvaart is, stelt hij voor het rapport van den kameraar tot geene grondslag voor eenige beschikking te nemen, maar liever eene kommissie te benoemen om één en ander met onpartijdigheid te onderzoeken.

De heer *Voswinkel Dorselen* gevoelt zich ondanks het advies van den heer kameraar en het adres der bewoners van het Vreeburg, gedrongen te verklaren, dat hij geen reden heeft gevonden zich tegen den verkoop te verzetten. De heer *de Heus* vraagt een hoek, die thans niets meer is dan eene vergaderbak van vuilnis en eigentlijk niet gezegd kan worden het plein Vreeburg mede uit te maken, hij wil daar een nieuwen fraaijen gevel opbouwen ten genoege van Burg. en Weth. Spr. zou wenschen, dat er meer dergelijke aanvragen waren. Wat het advies betreft, hij weet niet wat daarin meer afkeuring verdient, de geest die er in doorstraalt, omtrent een geoorloofd verzoek van een achtingswaardig ingezeten en in behoorlijken vorm vervat, of, de eigendunkelijke beschouwingen van dien ambtenaar omtrent het plan hetwelk de heer *de Heus* met den aankoop zou hebben. De vraag is alleen, benadeelt de stad er zich door? zoo neen, dan is het in haar voordeel om dit stuk te verkoopen,en wanneer dan de heer *de Heus* op het terrein werkzaamheden verrigt in strijd met wetten of verordeningen, dan kan dit immers worden belet. Eene overdekte markt voor morsigheid en onzedelijkheid zal men er toch niet begeren, zoodat ook de buurt er door zou winnen. Spr. kan zich daarom zeer goed vereenigen met het denkbeeld, om eene kommissie in deze te benoemen, of om de zaak aan Burg. en Weth. in handen te geven, ten einde eene geschikte overeenkomst met den heer *de Heus* te sluiten.

De heer *de Muralt* meent, dat men alleen de vraag moet beantwoorden, of men den grond zou kunnen afstaan zonder bezwaar voor de stad. In den regel gelooft hij, dat het wenschelijk kan beschouwd worden, dat men in dergelijke gevallen zich door een ambtenaar laat voorlichten, ofschoon men aan den anderen kant zich aan die voorlichting niet geheel behoeft te houden. Spr. meent, dat de kameraar veel te ver is gegaan in zijne beschouwingen, die niets afdoen, want de heer *de Heus* vraagt slechts een stuk gronds, dat hem tot eenig einde geschikt voorkomt. Hij weet niet, of de heer *de Heus* dien grond vraagt voor een magazijn van steenkolen of om daarop zijne bureaux te plaatsen, dat is hem onverschillig, hij vraagt daar niet naar, ook niet of de gazfabriek zelve daarop zal worden uitgebreid, doch al ware dit zoo, al kan men aannemen, dat de heer *de Heus* den grond vraagt tot verbetering zijner gasfabriek, dan zou Spr. toch meenen, dat kontraktanten het elkander gemakkelijk moeten maken. Het kontrakt is in der tijd aangegaan, om eene fabriek daartestellen, waar die nu is, en Spr. gelooft niet dat men een fabriekant kan verpligten zijne fabriek later te verplaatsen, omdat men te laat inziet dat die daar niet goed gelegen is. Het terrein der kopersmelterij is ook het eigendom van den heer *de Heus*; de pletterij staat stil, en wanneer dus de heer *de Heus* de groote noodzakelijkheid inzag om zijne gasfabriek uit te breiden, dan kon hij immers zijn eigen terrein daarvoor bezigen? maar dat wil hij niet, hij tracht die belangrijke pletterij nog te behouden voor onze nijverheid. Hij vraagt echter een stuk grond, waaraan hij behoefte heeft, en dat stuk grond dat hij voor zijne behoefte bruikbaar acht. Spr. gelooft echter niet, dat men dit verzoek behoeft af te stemmen, omdat men bevreesd is voor eene nieuwe fabriek, want dan heeft men eerst de toepassing der verordeningen van 1824, *de commodo et incommodo*, daarom kan hij zich niet vereenigen met de bezwaren, door eenige adressanten van het Vreeburg ter sprake gebragt, want de groote last, welke men van het schoorsteenzwart heeft gehad, kwam niet van de gazfabriek, maar van de koperpletterij, en men weet, dat deze laatste fabriek op het oogenblik stilstaat. Mogt het verzoek worden ingewilligd, dan zal men daardoor, naar het oordeel van Spr., slechts den toestand van het Vreeburg verbeteren. Spr. wenscht de zaak niet in handen eener Komm. maar in die van Burg. en Weths. te stellen, en hen te autoriseren met den heer *de Heus* deswege in overleg te treden.

De heer *Pabst* zegt, dat het niet in twijfel kan getrokken worden, of de heer *de Heus* zal den bedoelden grond bezigen, om zijne gasfabriek uit te breiden, anderzins had hij de bestemming kenbaar gemaakt. Hij wenscht die uitbreiding toe te staan: 1. Omdat de gasfabriek te klein is voor deze stad en vele ingezetenen te vergeefs om gas vragen; en 2. omdat grooter debiet den prijs van het gas zal doen verminderen. Men betaalt voor 1000 kubiek voeten in Amsterdam *f* 4,00; in Rotterdam *f* 3,60; in Leijden *f* 5,50; in 's Hage *f* 5,70; in Utrecht *f* 6,00; enkele geven bij zeer groote hoeveelheden minder. Van dien hoogen prijs is het vorige bestuur oorzaak. Aan den heer *de Heus* gaf het een monopolie voor 25 jaren, zonder den hoogsten prijs van het gas te bepalen. Spr. valt dit bestuur daarover niet hard, want onze stad, is onder de eerste steden in het vaderland door gas verlicht, en onder die omstandigheden kon men zich vergissen. Maar die toestand moet ophouden, er behooren middelen aangegrepen te worden om konkurrentie te doen ontstaan en het gas goedkooper te maken. Kan het niet *nu*, maar moet men nog 7 *jaren* wachten dan wenschte Spr., dat het stadsbestuur medewerkte tot uitbreiding van de gasfabriek, door verkoop van grond, maar liefst op eene plaats buiten de stad, met bepaling van grooter diameter der hoofdpijpen. — Kon het niet anders, zelf op het Vreeburg. — Het eigenbelang van den heer *de Heus*, zoude hem dan brengen het gas minder te stellen, om zijn debiet te vermeerderen, tot nut van honderden burgers, want het gas kan minder geleverd worden, zoo als zijn konkurrent met het draagbaar gas bewijst. Spr. heeft echter met naauwgezetheid de bezwaren van de rekwestranten op het Vreeburg overwogen en zij komen hierop neder: 1. Het bezwaar voor den heer *Butke*, door belemmering van uitzigt. Dit bezwaar is niet overwegend voorgekomen bij het groote voordeel dat de gasverbruikers kunnen hebben. 2. De rook uit den schoorsteen. De steenkolen, om gas te erlangen worden in retorten afgesloten, en met gaskolen verhit, die geen rook geven, alzoo geeft de schoorsteen van de kopersmelterij alleen rook, en daarover is thans geen sprake. 3. De stank. Deze is te verhelpen, door op het dak van de plaats waar de gas door de kalk gaat, eene groote pijp te plaatsen. 4. Gevaar van brand. Elke verzameling van brandstoffen geeft daartoe aanleiding. — De verantwoording is voor rekening van hen, die hebben toegestaan die fabriek aldaar te plaatsen, Spr. gelooft van den heer *de Heus* wel te mogen verwachten, dat hij zorgvuldig zal waken. Het is op die gronden dat hij voor den afstand van terrein zal stemmen, maar hij wenscht dat geene pogingen onbeproefd zullen blijven, ja, dat men zich opofferingen al getrooste om de gasfabriek uit de stad te verwijderen.

De heer *Schuurman* kan zich ook wel met het denkbeeld vereenigen van het benoemen eener Komm. aangezien hij zou gelooven, dat dit de zekerste weg was. Hij heeft met leedwezen vernomen, dat de heer *de Heus* niet kan voldoen aan de verschillende aanvragen om gas, en dit zou bij hem een zeer krachtige grond zijn, om het verzoek toe te staan, dewijl hij dan verzekerd meende te zijn, dat ook de gas tegen een billijker prijs konde worden geleverd. Dat de kameraar het niet wenschelijk zou achten dat de fabriek van den heer *de Heus* werde uitgebreid, vindt Spr. eene uitdrukking die wel wat forsch is. De hoek, die bovendien gevraagd wordt, is voor eene markt ongeschikt, en er zou dus eene verfraaijing door ontstaan, die tevens produktief is voor dengeen, die ze verlangt. Spr. kan zich om die reden wel met het verzoek vereenigen, en meent dus, dat het wel het beste zou zijn, de vraag in handen eener komm. te stellen. Hij weet niet, of de grond, waarop thans de gasfabriek staat in erfpacht is gegeven; mogt het echter het geval zijn, dan zou hij eene erfpacht, voor het thans gevraagde ook beter achten.

Het komt den heer *Mulder* voor, dat het benoemen eener Komm. niet direkt noodzakelijk is. Hij meent, dat het voldoende is, dat men in deze door deskundigen worde ingelicht, en meent dat men daaraan genoeg heeft, om een besluit te nemen. Er is gesproken over eene gasfabriek, en wel in hoeverre die al of niet wenschelijk in eene stad is. Het komt Spr. voor dat eene dergelijke fabriek geheel niet in de stad te huis behoort. De fabriek is er nu echter eenmaal en de raad mag dus wel wenschen dat die worde verbeterd. Mogt die fabriek nu meer geekstendeerd worden, dan zal ze zeker meer riekende stoffen van zich geven en de middelen ter verdrijving daarvan zijn niet voorhanden. Doch al werd de fabriek vergroot, dan kunnen de buren daar toch niet veel meer bezwaren van ondervinden. De vraag is dus, of het voor het algemeen gebruik beter is. Er zijn bezwaren van brand in eene dergelijke fabriek; maar al is zulk eene fabriek nu grooter of kleiner, daardoor zal het gevaar niet toe of afnemen.

De heer *Ackersdijck* meent, dat de raad in deze tweërlei besluit zou moeten nemen. Het is een publieke weg, en daarover mag niet beschikt worden, dan nadat de Raad besloten heeft dat die plaats niet meer ter openbare dienst bestemd is. Zoodra dat beslist is zoude Spr. kunnen toestemmen, om dien grond aan een geacht medeburger af te staan. Maar men heeft gezegd: de fabriek behoort niet in de stad. Indien dit zoo is zou Spr. deze gelegenheid als zeer gunstig beschouwen, om te trachten te verkrijgen, dat deze fabriek naar buiten de stad wierd overgebragt. Ware dit mogelijk, dan zou men eene weldaad aan de stad doen. Spr. zou dus van gedachte zijn, dat Burg. en Weths. aan den heer *de Heus* te kennen gaven, dat de stad den grond gaarne zou afstaan, maar dat zij tevens zou wenschen, dat de fabriek naar buiten wierd verplaatst. Eene andere zaak is, dat men over den rook klaagt; de heer *de Heus* heeft nooit op zich genomen, om den rook te verbranden. De muur der oude wal. waaraan de fabriek staat, zegt men, vertoont een bouwvallig punt; ook van dien kant, zou het te wenschen zijn, dat eenige verandering kwam. Spr. zou dus wel goedkeuren, dat de zaak in handen eener Komm. wierd gesteld, en met den heer *de Heus* wierd overlegd, om de fabriek naar buiten te brengen of den rook van den schoorsteen te verbranden en de dreigende walmuur af te breken, bij gelegenheid dat hem de gevraagde grond wierd afgestaan.

De heer *Mulder* moet nog opmerken, dat de gasfabriek geen of weinig rook geeft. Maar de schoorsteen van de smeltovens, daarover heeft men teregt herhaaldelijk geklaagd, maar die rook is niet weg te nemen. In Engeland kan men evenmin als hier den rook van smeltovens onschadelijk maken, maar wel die van de stoomfabrieken.

De *Voorzitter* hoorde bij dit rekwest zoovele punten ter sprake brengen, dat hij niet weet hoe de zaak het best te behandelen. Eene komm. te benoemen is zeer gemakkelijk: maar moeijelijker is het te bepalen welk haar mandaat zal zijn. Indien de zaak nu eerst begon, dan zou hij de gasfabriek ook niet in de stad wenschen te plaatsen, te meer daar het tegenwoordig geen bezwaar meer heeft de pijpen door het water te leggen. Nu wenscht men van sommige zijden, dat de uitbreiding van de tegenwoordige fabriek begunstigd worde, en dit kan hij niet deelen. Er zijn geen gronden om eene fabriek te vergrooten, op eene plaats, waar men haar eigenlijk niet verlangt. Hij gelooft dus, dat al kon de raad er toe besluiten om het terrein aftestaan, er nog al veel tegen zou zijn om het te gunnen aan den heer *de Heus*. Ook mag men wel in aanmerking nemen, dat bij het eindigen van het loopende kontrakt, de stad bevoegd zal zijn om gebouwen enz. van den heer *de Heus* over te nemen, zoodat men toch in ieder geval ten aanzien van den nu gevraagden grond dezelfde konditien zou moeten maken. Verkleining van pleinen ten gerieve van partikulieren komt hem ook niet aanbevelenswaardig voor; en juist bij gelegenheid van de palmmarkt is het hem weder gebleken, dat de nu bedoelde grond volstrekt geen verloren plaats is. Wanneer men dus de uitbreiding der gasfabriek gemakkelijk zou willen maken, zou het moeten wezen buiten de stad. Ook is gesproken om met den heer *de Heus* te kontrakteren over de verplaatsing van zijne fabriek; doch natuurlijk zal dan eene eerste vraag zijn, of de stad weder voor een aantal jaren het kontrakt zou willen voortzetten, en daartegen zou ook nog al veel te zeggen zijn, vooral als men in aanmerking neemt, hoe voordeelig in sommige steden, door de besturen zelve, gasfabrijken geexploiteerd zijn. De heer *de Heus* heeft zelf den Spr. verzocht om de voortzetting van het bestaande kontrakt voor te stellen; en hij heeft daarop geantwoord dat hij die vraag gaarne zoude overwegen, indien de konditien gunstig worden bevonden door den Kameraar, die, wat ook gezegd moge worden, door den raad als deskundige is aangewezen, en aan wiens gevoelen Burg. en Weth. gewigt hechten. —

De heer *de Muralt* is volstrekt niet overtuigd dat

het in deze zaak noodig zal zijn eene Komm. te benoemen. De heer *de Heus* heeft een eenvoudig verzoek gedaan om een stuk grond van de stad te mogen aankoopen, zonder opgave waarvoor, en het besluit van den raad kan dus even eenvoudig zijn. De eerstvoorgestelde vraag acht hij alleen hier toepasselijk: kan de stad den grond missen of niet; de tweede vraag of de fabriek zich zal uitbreiden, komt hier niet te pas, de Raad mag daarover niet beslissen, dit hangt niet van den Raad af; de heer *de Heus* heeft eene koncessie voor eene gasfabriek daar ter plaatse reeds verkregen, men kan hem die in deze vergadering niet ontnemen, indien de heer *de Heus* zijne fabriek wil uitbreiden, dan kan hij dit reeds doen aan de andere zijde, daar zijne pletfabriek toch geheel stilstaat. Spr. zou het betreuren, dat ten gevolge eener door den eigenaar noodzakelijk geachte uitbreiding der gasfabriek, die koperpletterij uit haar verband zou worden gerukt; hij bejammert het, in het belang der arbeidende klasse, dat die stilstaat, daarom zou hij zelfs liever gaarne de gelegenheid aanbieden, om met behoud der koperpletterij, naar eenen anderen kant de gasfabriek, op de plaats waar die toch eenmaal is gekoncessioneerd, te kunnen uitbreiden; hij blijft trouwens bij zijne meening, dat, indien men bevreesd is, dat die fabriek zich te veel zal uitbreiden, men altijd de verordeningen van 1824 voor zich heeft.

De *Voorzitter* zou meenen, dat men hier meer heeft dan het besluit van 1824. De stad heeft den eigendom van den grond en kan dan, ook buiten eenig besluit, de oprigting eener fabriek op dien grond geheel en al weigeren. En ofschoon zeker ook deze zaak voor verschillende beschouwingen vatbaar is, moet hij toch blijven hechten aan den regel, om publiek terrein alleen voor publieke doeleinden afstaan. Naar aanleiding van het gesprokene stelt hij nu voor het request in handen te stellen van eene komm.

De heer *Jongeneel* trekt thans zijn voorstel ter benoeming eener Komm. in.

De *Voorzitter* zou wenschen, dat de raad zelve de zaak in overweging nam, dewijl de heer *de Heus* zich zelf tot den raad gewend had, en blijft dus aandringen op het voorstel ter benoeming eener Komm. In omvraag wordt de benoeming eener Komm. met 13 tegen 7 stemmen afgestemd.

Voor stemden de heeren *Jongeneel*, *Boer*, *de Jong*, *Bosch*, *Pabst*, *Karsten* en *Kien* (de heer *v. Stirum* had de vergadering verlaten).

De *Voorzitter* verzocht thans den raad, dat hij beslisse 1. of hij den grond wil missen, en zoo ja, 2. of hij dien aan den heer *de Heus* wil afstaan.

De heer *Boer* meent, dat men den afstand niet zonder voorwaarde mag doen. Hij zou het verzoek willen toestemmen, doch alleen voor een beperkten tijd, eindigende met het einde van het gaskontrakt.

De heer *v. Dielen* zegt, dat men met de meeste bedachtzaamheid een besluit moet nemen, waar het geldt een gedeelte van stadspleinen af te staan. Verder wijst Spr. op de kermis, waarvoor hij dien hoek zeer noodig acht.

De heer *Jongeneel* vindt geen bezwaar in het voorstel van den heer *Boer* en houdt zich overtuigd, dat ook de heer *de Heus* er wel genoegen mede zal nemen.

De heer *Mulder* acht het, vooral ten gevolge van de gevoerde diskussien, wenschelijk, het Vreeburg te verkleinen. Ofschoon hij dus niet tegen de fa[illegible] is, zal hij om die reden tegen het voorstel mo[illegible] stemmen.

De heer *Ackersdijck* zegt dat het oordeel van [illegible] Burgemeester omtrent het nut, dat die grond [illegible] openbaar gebruik hebben kan, hem zal doen s[illegible] men tegen het afstaan.

De heer *Karsten* ziet er geen bezwaar in, vo[illegible] als de afstand slechts voor 4 jaar is.

De heer *Pabst* wijst er nogmaals op, dat, in[illegible] de gasfabriek niet uitgebreid wordt, de burgers [illegible] stoken zullen zijn van goedkooper gasverlichting[illegible]

In omvraag wordt het eerste punt met 10 te[illegible] 8 stemmen afgestemd. Voor stemden de he[illegible] *Jongeneel*, *de Muralt*, *Voswinkel Derselen*, *B*[illegible] *v. Rees*, *Pabst*, *Scheurman*, en *Karsten*. (Bij [illegible] stemming waren behalve de heer *v. Stirum* nog [illegible] wezig de heeren *v. Hengst* en *Bosch*.) Van dit [illegible] stemmend besluit zal kennis gegeven worden aan [illegible] heer *de Heus*. Thans wordt aan de orde ges[illegible] het voorstel van Burg. en Weth. tot afstand van [illegible] regt van naasting op een zeker perceel buiten [illegible] Weerdbarrière, tegen eene vergoeding van *f* 8.

De heer *Pabst* acht het beneden de gemeente [illegible] voor dien afstand *f* 3.— te vorderen. Hij verlang[illegible] dat de stad, zoo het haar belang was het regt v[illegible] naasting niet uit te oefenen, voor die niet uitoe[illegible] ning van de ingezetenen geen geld te vragen.

Dewijl hij echter geene hoofdelijke omvraag v[illegible] langde, is het voorstel, zonder omvraag, aange[illegible] men. Waarna de zitting is gesloten.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en ZOON.